

UCHWAŁA NR XIX.182.2020

RADY GMINY PRZYTYK

z dnia 28 grudnia 2020 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
Gminy Przytyk na lata 2021-2030**

Na podstawie art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876) i art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 713 z późn. zm.) uchwala się, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Przytyk na lata 2021 – 2030 stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Przytyk.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie 01 stycznia 2021 roku.

Przewodniczący Rady Gminy

Krzysztof Wlazło

UZASADNIENIE

Konieczność opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Strategia pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Dokument określa i wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować ich skutki. Strategia stanowi zatem podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, i doprowadzić do integracji społecznej. Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

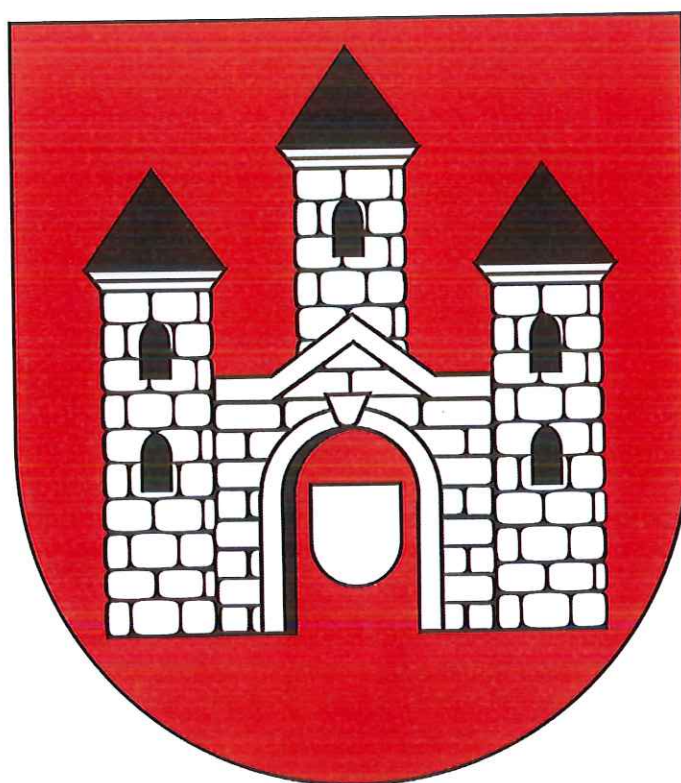
PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY
Krzysztof Wlazło

*Załącznik
do Uchwały Nr XIX.182.2020.
Rady Gminy Przytyk
z dnia 28 grudnia 2020 r.*

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Gminy Przytyk

na lata 2021 – 2030

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Przytyk 2020

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
1. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA.....	7
1.2. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII.....	7
1.2.1. PODSTAWY PRAWNE.....	8
1.2.2. PODSTAWY PROGRAMOWE	10
2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO - ANALITYCZNA	12
2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY.....	12
2.2. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE	14
2.3. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	17
2.4. OŚWIATA.....	18
2.4.1. PUBLICZNA SZKOŁA PODSTAWOWA im. PRZYJACIÓŁ DZIECI W PRZYTYKU	18
2.4.2. PUBLICZNA SZKOŁA PODSTAWOWA im. ORŁA BIAŁEGO WE WRZOSIE.....	19
2.4.3. PUBLICZNA SZKOŁA PODSTAWOWA im. KORNELA MAKUSZYŃSKIEGO WE WRZESZCZOWIE.....	20
2.4.4. PUBLICZNE PRZEDSZKOLE W PRZYTYKU.....	21
2.5. KULTURA	22
2.5.1. GMINNY OŚRODEK KULTURY	23
2.5.2. GMINNA BIBLIOTEKA PUBLICZNA	24
2.6. DEMOGRAFIA	25
2.7. POMOC SPOŁECZNA.....	27
2.8. KWESTIA DZIECKA.....	37
2.9. SŁUŻBA ZDROWIA	39
2.10. BEZROBOCIE	41
2.11. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE	44
2.11.1. ALKOHOL I NARKOMANIA	44
2.11.2. ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY	47
2.12. STAROŚĆ I NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ.....	50
2.13. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	52

2.14. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE.....	53
2.15. PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚWIADOMOŚCI MIESZKAŃCÓW	54
2.16. ANALIZA SWOT.....	63
2.17. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	66
2.17.1. INSTYTUCJE OFERUJĄCE POMOC I WSPARCIE	66
2.18. PODSUMOWANIE DIAGNOZY I PROGNOZA ZMIAN DO 2030 ROKU.....	67
3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA.....	69
3.1. MISJA I WIZJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....	69
3.2. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	71
3.3. MONITORING I SPOSÓB EWALUACJI STRATEGII.....	79
3.3.1. MONITORING.....	79
3.3.2. RAMY FINANSOWE	80
3.3.3. EWALUACJA.....	82
3.3.4. OCENA RYZYKA.....	83
3.4. CECHY PROJEKTÓW I PROGRAMÓW	84
3.5. WNIOSKI I PODSUMOWANIA.....	85
4. UWAGI KOŃCOWE	86
ANKIETA.....	88
SPIS TABEL	93
SPIS WYKRESÓW	94
SPIS RYSUNKÓW.....	94

WSTĘP

Samorządy lokalne działające w warunkach gospodarki rynkowej, cechującej się dużą dynamiką zmian muszą posiadać zdolność do wczesnego rozpoznawania zagrożeń, jak i dostrzegania pojawiających się szans. W takich warunkach istotnego znaczenia nabiera zarządzanie strategiczne, które oparte na opracowywaniu, wdrażaniu i kontroli realizacji planów strategicznych, umożliwia dostosowanie funkcjonowania jednostek terytorialnych do zmian zachodzących w otoczeniu. Na poziomie zarządzania lokalnego, w zakresie polityki społecznej, podstawową rolę wśród tego typu planów pełni strategia rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Określa wizję, misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować społeczne skutki kwestii społecznych. Dokument stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym i doprowadzić do integracji społecznej.

Stale wzrastający zakres zadań stawianych przed instytucjami pomocy społecznej spowodowany jest zwiększającym się ich ciężarem gatunkowym i stopniem trudności generowanym takimi czynnikami, jak np.: wzrost kosztów związanych z ochroną zdrowia i rehabilitacją osób starszych i niepełnosprawnych, dysfunkcyjnością rodzin i innymi wyzwaniami, którym musi podolać współczesna rodzina. W celu ich realizacji powstały, bądź zostały znowelizowane akty prawne, a wśród nich art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. 2020 poz. 1876), zobowiązujący samorząd Gminy do opracowania i realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Strategia jest dokumentem uspołecznionym. W pracach nad nim uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, środowisk pomocy społecznej, oświaty, kultury, ochrony zdrowia, policji, mieszkańcy gminy. W prace mieszkańcy byli włączeni na etapie diagnozowania problemów społecznych, poprzez badania ankietowe.

Dokument ma charakter kilkuletni; został przygotowany na lata 2021-2030. Jest zgodny z założeniami odnoszącymi się do polityki społecznej i dokumentów strategicznych, przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym i umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy Unii Europejskiej.

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych składa się z trzech zasadniczych części, tj. części wprowadzającej, diagnostyczno-analitycznej i programowej.

Część wprowadzająca zawiera informacje na temat uwarunkowań zewnętrznych (prawnych i strategiczno - programowych) tworzenia dokumentu.

Część diagnostyczno - analityczna zawiera informacje ogólne dotyczące gminy oraz diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie Przytyk, która została oparta na badaniu źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jego mieszkańców (dane statystyczne GUS), identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (SWOT), a także analizie ankiet, skierowanych do mieszkańców gminy.

Część programowa zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Są one ujęte w formie wizji, misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań. W części programowej są również wskazane podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji, źródła finansowania i czas realizacji wyznaczonych w dokumencie działań, wskaźniki monitoringu oraz jest zaprezentowana informacja na temat sposobu wdrożenia strategii, a także prowadzenia monitoringu jej realizacji.

Przebieg procesu wypracowania Strategii:

Proces przygotowania dokumentu składał się z następujących etapów:

- organizacja procesu planowania strategicznego
- diagnoza sytuacji społecznej Gminy
- planowanie działań
- opracowanie dokumentu

Diagnoza sytuacji społecznej w Gminie zawiera następujące elementy:

- analizę sytuacji społecznej w Gminie w oparciu o dane statystyczne oraz opinie środowisk społecznych, przedstawicieli instytucji społecznych i mieszkańców (ankiety),

- analizę doświadczeń w rozwiązywaniu problemów społecznych,
- dotychczasową współpracę instytucji i organizacji społecznych na rzecz społeczności lokalnej,
- formułowanie wizji rozwoju społecznego Gminy (SWOT).

Analiza problemów społecznych oraz zasobów społecznych w Gminie obejmuje:

- identyfikację i kategoryzację problemów społecznych w Gminie,
- określenie zasobów społecznych Gminy,
- badanie potrzeb społecznych oraz zakresu ich zaspokojenia.

Formułowanie założeń strategii rozwiązywania problemów społecznych w oparciu o partycypację społeczną i zasady rozwoju społecznego:

- formułowanie misji rozwoju społecznego w korelacji z wizją rozwoju Gminy,
- formułowanie celów strategicznych,
- określanie celów oraz kierunków działań w Gminie,
- określanie sposobu zarządzania realizacją strategii,
- ustalenie zasad monitoringu,
- opracowanie procedur ewaluacji.

Bazą do opracowania diagnozy społecznej zawartej w strategii były materiały i analizy statystyczne gromadzone przez instytucje takie, jak: Urząd Gminy Przytyk, baza danych regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego www.stat.gov.pl, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Przytyku, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej, Gminna Biblioteka Publiczna, Gminny Ośrodek Kultury, placówki oświatowe, Komisariat Policji, Straż Pożarna oraz wyniki anonimowych ankiet na temat występujących w Gminie problemów i oczekiwań.

Elementem uspołecznienia procesu budowy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, było przeprowadzenie badania ankietowego skierowanego do mieszkańców - osób zainteresowanych uczestnictwem w życiu społecznym Gminy. W badaniu kwestionariuszowym udział wzięło łącznie 83 osoby (58 kobiet, 25 mężczyzn).

I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA

1.2. Uwarunkowania tworzenia strategii

Dokument wpływający na rzeczywistość społeczną winien być oparty na wartościach i zasadach polityki społecznej. Wartość to termin używany do określenia tego, co godne uznania i pożądanego, cenne i dobre. Człowiek budujący swój system wartości pewne z nich odrzuca jako złe, czyli traktuje jako „antywartości”, inne pozostawia i hierarchizuje według przypisywanej im ważności. Wartość jest cechą względną, a to oznacza, że nie zawsze, nie w każdym miejscu, nie przez wszystkich i nie w każdych okolicznościach przypisywana jest przedmiotom podlegającym ocenie. Przedmiotami wartościowania w polityce społecznej są najczęściej stosunki społeczne, stan zaspokojenia potrzeb, instytucje społeczne, stosunki między człowiekiem a przyrodą.

Z wartości wynikają zarówno cele polityki społecznej, jak i zasady. Źródła, z których czerpie wartości polityka społeczna, są bardzo różnorodne. Są to m.in. ideologie, doktryny społeczne i gospodarcze, społeczne oczekiwania wyrażane za pośrednictwem różnych kanałów społecznej komunikacji, normy zwyczajowe, poglądy osób znaczących w społeczeństwie. W polityce społecznej, odwołującej się do wartości cenionych przez społeczeństwo, ważny jest podział na wartości odczuwane i uznawane. Wartości odczuwane wiążą się głównie ze sferą emocjonalną, zaś uznawane opierają się na przekonaniach, że pewne cechy powinny być odczuwane jako wartość.

Polityka społeczna, jako przewodnik czy też wskazówka działania oparta na zadeklarowanych wartościach i zasadach, określa i wyjaśnia misję, obejmuje możliwości i cele przedsięwzięć organizacyjnych, wymusza odpowiednie zachowania, nakreślając przydział odpowiedzialności i towarzyszącą temu delegację kompetencji na wszystkie poziomy organizacyjne.

Podstawowe cele, które powinny kształtować politykę społeczną w danym środowisku lokalnym, to przede wszystkim:

- dążenie do poprawy położenia materialnego i wyrównywanie szans życiowych grup społeczeństwa ekonomicznie i socjalnie najsłabszych;
- prowadzenie bieżących działań osłonowych;
- dostrzeganie z wyprzedzeniem zagrożeń społecznych;
- dorównywanie do standardów unijnych i międzynarodowych.

Polityka społeczna Unii Europejskiej opiera swoje założenia na działaniach związanych z polepszeniem warunków życia, pracy i kształcenia, zapewnieniem powszechności prawa do zatrudnienia i wykształcenia, a wreszcie stworzeniem systemu zabezpieczenia społecznego. Z uwagi na przystąpienie naszego kraju do tej struktury społeczno-gospodarczej jest rzeczą oczywistą i zrozumiałą, że właśnie te wartości i zasady stanowią fundament budowy dokumentu wskazującego lokalne problemy społeczne i metody ich rozwiązywania.

W polityce społecznej terminem „problemy społeczne” oznacza się wszelkiego rodzaju dolegliwości, zakłócenia, niedogodności występujące w życiu zbiorowym. Natomiast określeniem „kwestia społeczna” wyróżnia się wśród nich te, które:

- odznaczają się szczególną dolegliwością dla potencjału osobowego społeczeństwa;
- są następstwem niedostosowania sposobu, w jaki funkcjonuje społeczeństwo, do podstawowych potrzeb indywidualnych i zbiorowych;
- nie są możliwe do rozwiązania siłami pojedynczych grup ludzkich.

W węższym znaczeniu termin „kwestia społeczna” oznacza konkretny problem o szczególnie wysokim stopniu dotkliwości dla życia i współdziałania członków społeczności. W szerszym znaczeniu termin ten oznacza natomiast sprzeczność pomiędzy zasadami obowiązującymi w danym społeczeństwie, formacji ustrojowej czy nawet cywilizacji, a dążeniami jednostek i zbiorowości do godnego życia.

Przygotowując dokument programowy, wskazujący kierunki działań samorządu w kształtowaniu i realizacji lokalnej polityki społecznej, nie można nie wspomnieć o wartości podstawowej, która posłużyła autorom za fundament przy jego opracowywaniu. Wartością tą jest zasada wspierania rodziny jako najważniejszej komórki społecznej. Jest ona głównym przesłaniem niniejszego dokumentu, gdyż od wspierania siły rodziny należy rozpoczynać każdy rodzaj oferowanej pomocy.

1.2.1. Podstawy prawne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 17 ust. 1 pkt 1 i art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, które w ramach zadań własnych gminy przewidują „opracowanie i realizację strategii rozwiązywania problemów społecznych

ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Na treść i realizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich w szczególności:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tj. Dz.U. z 2020 r. poz. 713);
- ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tj. Dz. U. z 2020 roku, poz.426 ze zm.);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tj. Dz. U. z 2020 roku, poz. 1398 ze zm.);
- ustawa z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tj. Dz. U. z 2020 roku, poz. 266 ze zm.);
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 685);
- ustawa z dnia 12 grudnia 2013 roku o cudzoziemcach (tj. Dz.U. z 2020r. poz. 35);
- ustawa z dnia 24 stycznia 1991 roku o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 517);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. Dz. U. z 2020 roku, poz. 218 ze zm.);
- z ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 821);
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym (tj. Dz. U. z 2020 roku, poz. 176);
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tj. Dz. U. z 2020 roku, poz. 1057);
- Uchwała Nr 266 Rady Ministrów z dnia 22 grudnia 2014 roku uchylająca uchwałę w sprawie ustanowienia rządowego programu dla rodzin wielodzietnych (M.P. z 2014 roku, poz. 1222);
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 roku o dodatkach mieszkaniowych (tj. Dz. U. z 2019 roku, poz. 2133);
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (tj. Dz. U. z 2020 roku, poz. 111);

- ustawa z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tj. Dz. U. z 2020 roku, poz. 808 ze zm.);
- ustawa z dnia 4 kwietnia 2014r o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (tj. Dz. U. z 2020r, poz. 1297);
- ustawa z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty (tj. Dz. U. z 2020r. poz. 1327);
- ustawa z dnia 11 lutego 2016r o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (tj. Dz. U. z 2019 r., poz. 2407 ze zm.);
- PROGRAM „Dobry Start” - Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry Start” (Dz.U. z 2018 r., poz. 1061);
- uchwała nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posilek w szkole i w domu” na lata 2019–2023 (M.P z roku 2018 poz. 1007);

Podczas realizacji strategii zajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

1.2.2. Podstawy programowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Przytyk konstruowana jest zgodnie z logiką kaskadowego układu strategii i programów. W praktyce oznacza to, że długo i średniookresowe programy operacyjne i strategiczne na poziomie krajowym są planami wykonawczymi dla polityk formułowanych na poziomie Unii Europejskiej. Z kolei na poziomie lokalnym programy operacyjne i strategię rozwoju stanowią głównie długo i średniookresowe plany wykonawcze dla polityk formułowanych na poziomie krajowym. Zachowanie spójności niesie ze sobą również korzyści związane z możliwością aplikowania o środki pomocowe z funduszy UE.

W opisywanym zakresie, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Przytyk wpisuje się w elementy polityki spójności Unii Europejskiej, która ma wspierać rozwój:

- inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia

Są to jedne z głównych priorytetów Strategii „Europa 2020”.

Wspólną podstawę dla krajowych dokumentów strategicznych stanowi raport „POLSKA 2030. Wyzwania rozwojowe”, w którym wskazane zostały wyzwania rozwojowe stojące przed Polską w perspektywie do 2030 roku. Wśród wyzwań tych wymieniono m. in: sytuację demograficzną, wysoką aktywność zawodową, poprawę spójności społecznej oraz wzrost kapitału społecznego Polski.

W kontekście objętych procesem planowania strategicznego dziedzin Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Przytyk najważniejszym programem na poziomie krajowym jest „Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014 – 2020”. Program uwzględnia długofalowe wyzwania związane z globalizacją, rozwojem ekonomicznym, jakością polityk publicznych, zjawiskami demograficznymi, czy inwestycjami w kapitał ludzki.

Z kolei na poziomie regionalnym najważniejszymi dokumentami są: Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku wraz z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Mazowieckiego do roku 2020.

Ponadto Strategia jest spójna z:

- Strategią Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020, której głównym celem jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia,
- Krajowym Programem Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020 Nowy Wymiar Aktywnej Integracji, którego celem jest ograniczenie do 2020 r. liczby osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym,
- Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku Innowacyjne Mazowsze - dokument stanowi odpowiedź na wyzwania, którym powinno sprostać województwo, aby podnieść jakość życia, ograniczyć wykluczenie społeczne i bezrobocie, realizować politykę spójności terytorialnej oraz politykę inteligentnego i zrównoważonego rozwoju.
- Powiatową Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2019 – 2024
- Strategią Rozwoju Gminy Przytyk na lata 2016-2023

Zgodnie z dokumentami strategicznymi Unii Europejskiej przyjęto, że priorytetowym zadaniem dla województwa mazowieckiego w zakresie polityki społecznej jest włączenie społeczne i przeciwdziałanie ubóstwu. Uwzględniając kierunek krajowy podstawą realizacji będzie zintegrowany system aktywnej integracji. Kontekst regionalny wskazuje, iż działania wymagają wzmocnienia kapitału społecznego oraz spójności terytorialnej. Opracowany system wdrażania Strategii uwzględnia spójność z priorytetami określonymi w projekcie Regionalnego

Programu Operacyjnego dla Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020, w szczególności w odniesieniu do:

- aktywnego włączenia, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnym uczestnictwem i zwiększaniem szans na zatrudnienie,
- ułatwiania dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym,
- wspierania przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia.

Zadaniem samorządu województwa jest nie tylko rozwiązywanie problemów społecznych, ale również organizowanie wsparcia i pomocy osobom potrzebującym w miejscu ich zamieszkania przy udziale jednostek organizacyjnych samorządów lokalnych. Województwo poprzez działalność Regionalnego Ośrodka Pomocy Społecznej pełni rolę wspierającą, aktywizującą, koordynującą i inicjującą nowe rozwiązania, zmierzające do wyrównywania poziomu życia mieszkańców Mazowsza. Strategia określa główne działania samorządu województwa zgodnie z przypisanymi województwu zadaniami z zakresu pomocy społecznej.

2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO - ANALITYCZNA

2.1. Charakterystyka gminy

Teren gminy zlokalizowany jest w centralno-wschodniej Polsce, na obszarze byłego województwa radomskiego a obecnego mazowieckiego. Gmina Przytyk - administracyjnie od 1 stycznia 1999 roku znajduje się w powiecie ziemskim radomskim. Powiat ziemski radomski stanowi jeden z 42 powiatów wchodzących w skład województwa mazowieckiego. Gmina Przytyk sąsiaduje z gminami: od północy - Radzanów; 16 km, Stara Błotnica; 13km, Zakrzew; 8km, Wolanów; 16km, Wieniawa; 19km, Potworów; 12km.

Rysunek nr 1. Mapa przedstawiająca obszar gminy Przytyk

Źródło: [https://pl.wikipedia.org/wiki/Plik:Przytyk_\(gmina\)_location_map.png](https://pl.wikipedia.org/wiki/Plik:Przytyk_(gmina)_location_map.png)

Zarówno w historii jak i aktualnie, administracyjnie gmina Przytyk zawsze związana była z powiatem radomskim. Przytyk położony prawie centralnie w obszarze gminy, jest siedzibą Urzędu Gminy oraz głównym ośrodkiem administracyjno-usługowym.

Podstawowe zasoby mieszkaniowe gminy stanowi zabudowa jednorodzinna w miejscowości gminnej oraz budynki mieszkalne wchodzące w skład gospodarstw rolnych we wszystkich sołectwach gminy. Uzupełnienie stanowi zabudowa jednorodzinna lokalizowana w obrębie zabudowy zagrodowej przede wszystkim w większych jednostkach osadniczych położonych wzdłuż ważniejszych ciągów komunikacyjnych. Warunki mieszkaniowe ludności gminy mierzone podstawowymi badanymi wskaźnikami ulegają systematycznej poprawie i następuje: przyrost liczby mieszkań oraz wzrost przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkań.

Gmina Przytyk ma podmiejski charakter rolniczo-rzemieślniczy. Rolnictwo dominuje w północnej, środkowo - zachodniej i południowej części gminy, gdzie przeważają zwarte kompleksy glebowo - rolnicze. Dominuje uprawa zbóż, warzyw (papryka) oraz produkcja zwierzęca. Wśród

przedsiębiorstw dominują podmioty realizujące zadania usługowe dla produkcji rolniczej i zwierzęcej oraz przedsiębiorstwa związane z przemysłem budowlanym.

2.2. Zasoby i warunki mieszkaniowe

Gospodarowanie nieruchomościami mieszkalnymi realizowane jest z wykorzystaniem mieszkaniowego zasobu gminy. W skład zasobu mieszkaniowego gminy Przytyk wchodzi lokale stanowiące własność Gminy Przytyk. W zasobie komunalnym nie wyodrębniono lokali socjalnych.

Lokale te przeznaczone są na realizację zadania własnego gminy polegającego na zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej poprzez zapewnianie lokali socjalnych, zamiennych, pomieszczeń tymczasowych, a także zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych gospodarstw domowych o niskich dochodach (ustawa z dnia 21 lipca 2001r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (tj. Dz. U. z 2019r., poz. 1182)). W tabeli poniżej przedstawiono syntetyczne zestawienie, za lata 2017-2019 dotyczące ilości lokali należących do mieszkaniowego zasobu gminy, ilości gospodarstw domowych oczekujących na najem takiego lokalu, ilości odzyskanych do dyspozycji lokali mieszkalnych, zrealizowanych wniosków.

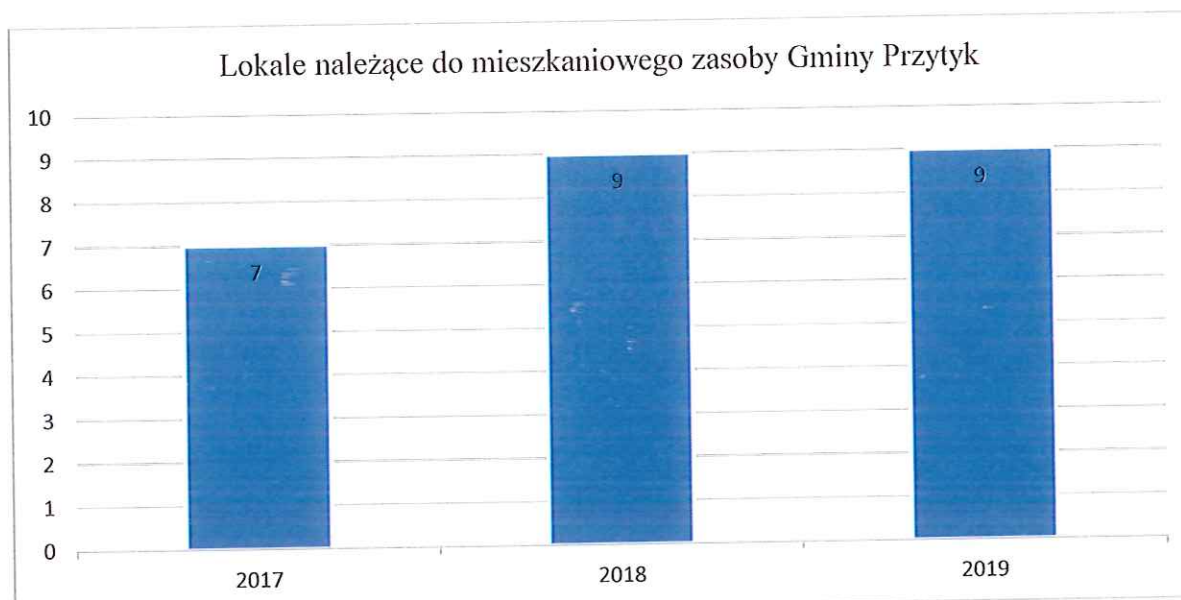
Tabela nr1. Ilość lokali należących do mieszkaniowego zasobu Gminy

Wyszczególnienie	Lata					
	2017		2018		2019	
	komunalne	socjalne	komunalne	socjalne	komunalne	socjalne
Liczba mieszkań w mieszkaniowym zasobie gminy	7	0	9	0	9	0
Ilość gospodarstw domowych oczekujących na najem lokalu	1	0	1	0	2	0
Ilość zrealizowanych wniosków o najem lokalu mieszkalnego	1	0	1	0	0	0
Ilość wniosków o realizację orzeczenia sądowego przyznającego uprawnienie do najmu lokalu socjalnego	0	0	0	0	0	0

Źródło: Dane Urzędu Gminy w Przytyku

Łącznie w zasobach gminy, na dzień 31 grudnia 2019 r. znajdowało się 9 mieszkań. Powierzchnia użytkowa mieszkań wynosiła 556,52 m². Wszystkie mieszkania były wynajęte.

Wykres nr 1. Zestawienie ilości lokali należących do mieszkaniowego zasobu gminy Przytyk za lata 2017 -2019

Źródło: Dane Urzędu Gminy w Przytyku

Wiek i stan techniczny zasobu będącego własnością Gminy Przytyk jest zróżnicowany. Większość lokali komunalnych została wybudowana w latach '60 i '70. Tak więc, ok. 60% mieszkaniowego zasobu gminy to budynki użytkowane już od 30-59 lat. W okresie powojennym do roku 1974 powstało 8 nowych mieszkań, a w roku 2016 powstało 1 nowe mieszkanie.

Strukturę gminnych zasobów mieszkaniowych według wieku ilustruje poniższa tabela.

Tabela nr 2. Struktura gminnych zasobów mieszkaniowych według wieku

Wiek budynku	Ilość mieszkań	powierzchnia [m ²]	% ogólnej ilości mieszkań
0-9 lat	1	35,65	6,4%
10-29 lat	0	0	0%
30-59 lat	5	336,46	60,5%
60-100 lat	3	184,41	33,1%
powyżej 100 lat	0	0	0%

Źródło: Dane Urzędu Gminy w Przytyku

Dotychczasowe działania Gminy Przytyk w zakresie zasad udostępniania lokali komunalnych.

Gmina Przytyk posiada wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy. Program ten został przyjęty Uchwałą Rady Gminy Przytyk Nr XXXIX.302.2018 z dnia 9 marca 2018 r. w sprawie przyjęcia „Wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Przytyk na lata 2018-2022”. Gospodarowanie mieszkaniowym sposobem Gminy odbywa się w oparciu o uchwałę Rady Gminy w Przytyku Nr XXXVIII.281.2018 z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy.

Zgodnie z treścią tej uchwały co do zasady lokal z zasobów mieszkaniowych Gminy Przytyk może być oddany w najem osobie stale zamieszkującej na terenie gminy Przytyk. Miesięczny dochód uzasadniający oddanie w najem lokalu na czas nieoznaczony nie może przekraczać 70% najniższej emerytury w przeliczeniu na jednego członka gospodarstwa domowego ubiegającego się o najem mieszkania oraz 100% najniżej emerytury w przypadku gospodarstwa jednoosobowego. Dodatkowo osoba ubiegająca się o oddanie w najem lokalu musi posiadających trudne warunki mieszkaniowe, to znaczy warunki, w których na jedną zamieszkała osobę przypada mniej niż 5m² ogólnej powierzchni pokoi, a w przypadku jednoosobowego gospodarstwa domowego mniej niż 10 m². Pierwszeństwo zawarcia umowy najmu lokalu komunalnego na czas nieoznaczony przysługuje osobom:

- 1) które pozbawione zostały mieszkań wskutek klęsk żywiołowych, katastrof, pożaru lub innego zdarzenia losowego,
- 2) zajmujących lokale mieszkalne w budynkach przeznaczonych do rozbioru w związku ze stwierdzeniem przez organ nadzoru budowlanego stanu zagrożenia życia lub mienia,
- 3) zamieszkałym w lokalach komunalnych, w których zachodzi konieczność wykonania naprawy wymagającej opróżnienia lokalu i przeniesienia najemcy do lokalu zamiennego,
- 4) zakwalifikowanym do otrzymania lokalu z zasobów gminy, ze względu na złe warunki mieszkaniowe, trudną sytuację materialną i życiową,
- 5) które nie mają zaspokojonych potrzeb mieszkaniowych i znajdują się w niedostatku.

Wnioski osób i rodzin ubiegających się o przyznanie lokalu komunalnego podlegają weryfikacji przez Komisję Mieszkaniową w zakresie warunków zamieszkiwania, warunków materialnych oraz innych warunków określonych w uchwale Rady Gminy w Przytyku.

2.3 Przedsiębiorczość

W 2019 roku na terenie gminy Przytyk było zarejestrowanych 520 podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON, spośród których 64 należało do sektora publicznego, a 456 do sektora prywatnego. W ramach wszystkich przedsiębiorstw 87,69% wykonuje pozostałą działalność gospodarczą, 5% działa w ramach przemysłu i budownictwa, a 0,19% to rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo

W ramach sektora publicznego spośród 64 podmiotów 5 należy do państwowych i samorządowych jednostek prawa budżetowego. Z kolei sektor prywatny to przede wszystkim osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (456 jedn.), reszta to spółki handlowe (12 jedn.), spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego (10 jedn.) oraz stowarzyszenia i organizacje społeczne (5 jedn.).

Na przestrzeni lat 2017-2019 przybyło 256 nowych podmiotów gospodarczych. Przekłada się to na wzrost podatków oraz na wzrost liczby miejsc pracy w Gminie.

Odnosząc się do wskaźników podmiotów gospodarki narodowej - 10 tys. ludności (przyjętych dla celów porównawczych przez GUS), należy stwierdzić, że na 10 tys. ludności na terenie Gminy Przytyk przypada 478 firm. Odnosząc się do fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych można powiedzieć, że na 10 tys. mieszkańców przypada 4 tego typu instytucje. Odnosząc się do tabeli wzrasta liczba nowo zarejestrowanych działalności w latach 2017-2018 o 27 firm, a w roku 2019 odnotowujemy spadek o 68 podmiotów.

Dokładne dane prezentuje poniższa tabela.

Tabela nr 3. Podmioty gospodarki narodowej – wskaźniki.

Kategoria	Jednostka miary	Wartość wskaźnika		
		2017	2018	2019
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. Ludności	jed. gosp.	362	522	551
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. Ludności	jed. gosp.	41	53	67
jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. Ludności	jed. gosp.	40	40	31
fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. Mieszkańców	jed. gosp.	1	5	5
podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym	jed. gosp.	90	117	49
podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	jed. gosp.	79,5	84,1	90,1

Źródło: www.stat.gov.pl

2.4 Oświata

W zasobach infrastruktury społecznej gminy znajduje się 1 przedszkole wraz z 2 oddziałami przedszkolnymi przy szkołach, dysponujących 225 miejscami oraz trzy szkoły podstawowe z 3 świetlicami szkolnymi.

2.4.1 Publiczna Szkoła Podstawowa im. Przyjaciół Dzieci w Przytyku.

Tabela nr 4. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Przyjaciół Dzieci w Przytyku.

Publiczna Szkoła Podstawowa im. Przyjaciół Dzieci w Przytyku			
	2017/2018	2018/2019	2019/2020
Liczba klas	15	17	18
Liczba uczniów kl. 1-3	130	142	154
w tym uczniów z opinią lub orzeczeniem wydanym przez Poradnię Psych. – Pedagog.	9	7	13
Liczba uczniów kl. 4-8	196	257	224
w tym uczniów z opinią lub orzeczeniem wydanym przez Poradnię Psych. – Pedagog.	13	35	41
Liczba nauczycieli	35	34	36

Źródło: Dane Publicznej Szkoły Podstawowej w Przytyku

Publiczna Szkoła Podstawowa im. Przyjaciół Dzieci w Przytyku to placówka z wieloletnią tradycją, która dba nie tylko o wysoki poziom nauczania, ale także o rozwijanie zdolności i talentów swych uczniów. Bogata oferta zajęć pozalekcyjnych, innowacji pedagogicznych, programów i projektów sprzyja wszechstronnemu rozwojowi wychowanków, dając jednocześnie satysfakcję rodzicom i pracującej tu kadrze pedagogicznej.

Szkoła posiada nowocześnie wyposażoną kuchnię oraz świetlicę, która jako integralna część szkoły spełnia funkcję: opiekuńczą, wychowawczą i dydaktyczną. Zapewnia uczniom zorganizowaną opiekę, umożliwia wszechstronny rozwój osobowości oraz stwarza warunki do nauki, rozwijania zainteresowań i uzdolnień.

Do realizacji zadań dydaktycznych przeznaczonych jest 27 sal lekcyjnych zaopatrzonych w sprzęt multimedialny z dostępem do bezprzewodowego Internetu (laptopy i komputery, 5 tablic

interaktywnych wraz z oprogramowaniem, projektory i rzutniki we wszystkich salach lekcyjnych). Szkoła posiada również pracownię komputerową wyposażoną 16 komputerów, a także dużą salę gimnastyczną i 1 halę sportową, które sprzyja rozwojowi fizycznemu uczniów i zdobywaniu przez nich licznych sukcesów sportowych, nie tylko na szczeblu lokalnym czy powiatowym, ale również ogólnopolskim.

Atutem szkoły jest bardzo dobrze wyposażona biblioteka, która posiada nowy program biblioteczny MOL NET ze skanerem. Biblioteka prowadzi współpracę z Gminną Biblioteką Publiczną w Przytyku i placówkami szkolnymi na terenie gminy. W ramach tej współpracy organizowane są liczne okolicznościowe imprezy, spotkania autorskie, konkursy.

W szkole istnieje uczniowski Klub Sportowy UKS Olimpijczyk, który na swoim kocie ma wiele osiągnięć.

2.4.2 Publiczna Szkoła Podstawowa im. Orła Białego we Wrzoscie

Tabela nr 5. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Orła Białego we Wrzoscie

Publiczna Szkoła Podstawowa im. Orła Białego we Wrzoscie			
	2017/2018	2018/2019	2019/2020
Liczba klas / oddziałów	7 w szkole 1 oddz. przedszkolny	8 w szkole 1 oddz. przedszkolny	8 w szkole 1 oddz. przedszkolny
Liczba dzieci w oddziale przedszkolnym	25	25	18
w tym dzieci z opinią lub orzeczeniem wydanym przez Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną	2	2	0
Liczba uczniów kl. 1-3	49	49	59
w tym uczniów z opinią lub orzeczeniem wydanym przez Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną	2	2	7
Liczba uczniów kl. 4-8	70	89	79
w tym uczniów z opinią lub orzeczeniem wydanym przez Poradnię Psych. – Pedag.	3	3	2
Liczba nauczycieli	18	18	18
w tym z oddziałów przedszkolnych	1	1	1

Źródło: Dane Publicznej Szkoły Podstawowej we Wrzoscie

Szkoła do realizacji zdań dydaktycznych posiada pracownię komputerową z 12 komputerami, świetlicę, jadalnię szkolną oraz bibliotekę wyposażoną w interaktywny program MOL NET plus, gabinet zajęć specjalistycznych, plac zabaw, boisko szkolne, salę gimnastyczną oraz siłownię plenerową.

Na terenie szkoły działa **Klub Sportowy „LIDER”**, który organizuje rajdy rowerowe, wycieczki piesze dla uczniów, dodatkowe zajęcia sportowe z piłki siatkowej.

2.4.3 Publiczna Szkoła Podstawowa im. Kornela Makuszyńskiego we Wrzeszczowie

Tabela nr 6. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Kornela Makuszyńskiego we Wrzeszczowie

Publiczna Szkoła Podstawowa im. Kornela Makuszyńskiego we Wrzeszczowie			
	2017/2018	2018/2019	2019/2020
Liczba klas / oddziałów	7 w szkole 1 oddz. przedszkolny	8 w szkole 1 oddz. przedszkolny	8 w szkole 1 oddz. przedszkolny
Liczba dzieci w oddziale przedszkolnym	21	25	25
w tym dzieci z opinią lub orzeczeniem wydanym przez Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną	-	-	-
Liczba uczniów kl. 1-3	32	26	29
w tym uczniów z opinią lub orzeczeniem wydanym przez Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną	2	3	3
Liczba uczniów kl. 4-8	60	76	66
w tym uczniów z opinią lub orzeczeniem wydanym przez Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną	4	5	5
Liczba nauczycieli	19	23	22
w tym z oddziałów przedszkolnych	1	1	1

Źródło: Dane Publicznej Szkoły Podstawowej we Wrzeszczowie

Szkoła posiada pracownię komputerową z 20 komputerami dla uczniów oraz monitorem interaktywnym z dostępem do Internetu. W każdej sali lekcyjnej do dyspozycji pozostaje komputer

i projektor multimedialny. Trzy sale lekcyjne wyposażone są w tablice interaktywne a jedna w monitor interaktywny.

W posiadaniu szkoły znajdują się ponadto: komputery stacjonarne – 5 szt., laptopy - 15 szt., urządzenia wielofunkcyjne - 4 szt., radiomagnetofony-5szt., odtwarzacz DVD, wizualizer, kserokopiarki – szt. 2, sprzęt nagłaśniający, telewizory 2 szt., aparaty fotograficzne – 2 szt.

W szkole funkcjonuje świetlica łącznie ze stolówką.

W szkole znajduje się również biblioteka oraz gabinet zajęć specjalistycznych. Na terenie szkolnym znajdują się: plac zabaw, boisko szkolne, otwarta strefa aktywności.

2.4.4 Publiczne Przedszkole w Przytyku

Tabela nr 7. Publiczne Przedszkole w Przytyku

Publiczne Przedszkole w Przytyku			
	2017/2018	2018/2019	2019/2020
Liczba dzieci ogółem	174	187	175
w tym dzieci z opinią lub orzeczeniem wydanym przez Poradnię Psychologiczno - Pedagogiczną	4	4	2
Liczba 3-latków oraz młodsze	22	42 w tym 4 2,5 latków	28 w tym 1 2,5 latek
Liczba 4-latków	53	45	56
Liczba 5-latków	50	47	46
Liczba 6-latków	50	56	45
Liczba nauczycieli wychowania przedszkolnego	9	9	9

Źródło: Dane Publicznego Przedszkola w Przytyku

Dodatkowo w roku 2017/2018 zatrudnionych było: 2 nauczyciel religii (2/22 i 3,5/25, 1/25 wymiar zatrudnienia), logopeda (8/20 etatu), 1 nauczyciel wychowania przedszkolnego w niepełnym wymiarze (15/25), 2 nauczycieli języka angielskiego (1/25, 2/22 i 3,5/25). W roku 2018/2019: logopeda (8/22), 2 nauczycieli j. angielskiego (1/25, 6/23), 1 nauczyciel religii (6/23), 1 nauczyciel wychowania przedszkolnego w niepełnym wymiarze czasu pracy (16/22). Natomiast w roku 2019/2020: logopeda (8/22), 2 nauczycieli religii (1/25 i 6/24), 2 nauczycieli języka angielskiego (1/25 i 6/24), 1 nauczyciel wychowania przedszkolnego w niepełnym wymiarze (16/25).

W budynku głównym przedszkola mieści się 5 sal dydaktycznych wyposażonych w niezbędną sprzęt multimedialny. Dodatkowo placówka korzysta z 2 sal lekcyjnych w Publicznej Szkole Podstawowej w Przytyku. Ponadto w Publicznym Przedszkolu od września 2019 roku działa Zespół „Papryczki” – w poszczególnych grupach dzieci mają zajęcia dodatkowe – tańce z profesjonalnym trenerem nauki tańca. Przedszkole współpracuje ze szkolnym kołem wolontariatu.

2.5 Kultura

Działalność kulturalna w Gminie Przytyk prowadzona jest na wielu płaszczyznach, począwszy od organizacji i koordynacji imprez kulturalnych, poprzez upowszechnianie wiedzy i kultury, do zaspokajania potrzeb czytelniczych mieszkańców Gminy. Wśród obiektywnych wyznaczników jakości życia mieszkańców można wskazać między innymi możliwość rozwoju osobistego poprzez np. udział w kulturze szerokorozumianej oraz rekreację i wypoczynek. Gmina Przytyk zapewnia mieszkańcom możliwość korzystania z bazy sportowo-rekreacyjnej, obejmującej m.in.: boiska, halę sportową, siłownię napowietrzną oraz place zabaw dla dzieci. Organizuje wiele wydarzeń kulturalnych, a także zawodów i imprez sportowych.

Tabela nr 8. Wydarzenia kulturalno – sportowe na terenie Gminy Przytyk.

Nazwa imprezy	2017	2018	2019
Noworoczny Turniej Piłki Siatkowej o Puchar Wójta Gminy Przytyk	-	21 stycznia	27 stycznia
Zimowa Edycja „Kina na Trawie”	Luty	styczeń	styczeń - luty
Turniej Piłki Halowej o Puchar Wójta Gminy Przytyk	25-26 lutego	25 lutego	24 lutego
Kochanowski: Przystanek - Wesele	30.04 - 03.05	27.04 - 03.05	30.04 - 3.05

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Przytyk na lata 2021 - 2030

Festyn z okazji Dnia Dziecka „Postaw na Rodzinę”	11 czerwca	10 czerwca	9 czerwca
Gminne Obchody Dnia Strażaka	18 czerwca	24 czerwca	19 maja
Festyn Rodzinny „Powitanie Lata”	2 lipca	1 lipca	30 czerwca
Letnia edycja „Kino na Trawie”	lipiec-sierpień	lipiec – sierpień	czerwiec - lipiec
Turniej Piłkarski Drużyn Ssoleckich o Puchar Wójta Gminy Przytyk	30 lipca	29 lipca	4 sierpnia
XVIII Ogólnopolskie Tragi Papryki	20 sierpnia	19 sierpnia	18 sierpnia
Zawody Wędkarskie o Puchar Wójta Gminy Przytyk	3 września	1 września	15 września
Dzień Seniora	24 listopada	6 października	28 września

Źródło: Dane Urzędu Gminy w Przytyku

2.5.1 Gminny Ośrodek Kultury

W Gminie od 2018r. działa Gminny Ośrodek Kultury w Przytyku. Jest to samorządowa instytucja kultury, której podstawowym celem jest prowadzenie działalności kulturowej, polegającej na tworzeniu, ochronie i upowszechnieniu kultury. Zakres działalności obejmuje m.in.:

- rozpoznawanie, rozbudzanie i zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie uczestnictwa w kulturze;
- edukację kulturalną i wychowanie przez sport;
- tworzenie warunków do rozwoju folkloru i rękodzieła ludowego;
- promowanie gminy Przytyk, kultury i sportu;
- współdziałanie z innymi instytucjami kultury i szkołami oraz organizacjami pozarządowymi, organami władzy publicznej i innymi podmiotami w celu upowszechniania kultury.

Gminny Ośrodek Kultury w Przytyku został powołany w 2018r. Prowadzi zajęcia cykliczne w ramach „Kreatywnej pracowni” dla dzieci i młodzieży z terenu gminy Przytyk. Zajęcia mają na celu pobudzić wyobraźnię i kreatywność uczestników, zapoznać ich z podstawami malarstwa, rzeźby i rękodzieła. W 2019r. zorganizował wydarzenie dla dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym pt. „Bajkowe Andrzejki”, które poprzez zabawę przybliżyło im dawne zwyczaje i obrzędy lokalnej społeczności. Na początku 2020r. współorganizował, z Publicznym Przedszkolem w Przytyku, przedstawienie jasełkowe dla mieszkańców gminy Przytyk. W bieżącym roku zorganizował „Ferie w GOK-u”. Każdy dzień zajęć poświęcony był innej tematyce od rękodzieła

artystycznego, poprzez zajęcia z ceramiki, a zakończywszy na spotkaniu z folklorem i pop-folkiem, podczas którego uczestnicy mogli zapoznać się z instrumentami muzycznymi, historią muzyki ludowej ziemi radomskiej. Z udziałem instruktora powstał wówczas zespół śpiewaczy oraz kapela ludowa. Gminny Ośrodek Kultury uczestniczył również w Międzynarodowym Dniu Języka Ojczystego, w ramach którego zorganizowany został Gminny Konkurs Krasomówczy pod hasłem „Karnawał w obyczajach i obrzędach. Ośrodek prócz zajęć powiązanych ze sztuką oferuje zajęcia sportowe dla dzieci i osób dorosłych.

Jednym z kluczowych problemów ośrodka jest brak infrastruktury lokalowej zapewniającej uczestnikom właściwe i nowoczesne warunki uczestnictwa w przedsięwzięciach kulturalnych. Przede wszystkim brakuje profesjonalnej sali widowiskowo-koncertowej, która odpowiadałaby pod względem wielkości i wyposażenia potrzebom zgłaszanym przez osoby korzystające z oferty GOK-u.

2.5.2 Gminna Biblioteka Publiczna

Gminna Biblioteka Publiczna w Przytyku jest samorządową instytucją kultury wpisaną do Rejestru Instytucji Kultury Gminy Przytyk (1/2004). Misją Biblioteki jest wspieranie edukacji kulturalnej i społecznej mieszkańców Gminy Przytyk na wszystkich poziomach wiedzy, poprzez efektywne zaspokajanie potrzeb i oczekiwań informacyjnych aktualnych i potencjalnych użytkowników placówki bibliotecznej, z uwzględnieniem optymalnego wykorzystania bogatych zbiorów pochodzących z bieżącej produkcji wydawniczej, dostosowanych do wymagań wiekowo, kulturowo i socjalnie zróżnicowanych grup społecznych. Równie ważne jest promowanie kultury i tradycji regionu i kraju, która stanowi o poziomie świadomości mieszkańców i ich identyfikacji z małą ojczyzną i Polską.

Do zadań GBP w Przytyku należą:

- gromadzenie, opracowywanie i zabezpieczanie materiałów bibliotecznych ze szczególnym uwzględnieniem materiałów dotyczących własnego regionu,
- udostępnianie zbiorów bibliotecznych na miejscu, wypożyczanie czytelnikom oraz prowadzenie wypożyczania międzybibliotecznego,
- prowadzenie działalności informacyjno-bibliograficznej,
- popularyzacja książki oraz czytelnictwa,
- współpraca z bibliotekami innych sieci, instytucjami upowszechniającymi kulturę, organizacjami i stowarzyszeniami w rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb kulturalnych i oświatowych społeczeństwa,

- realizacja innych zadań dla zaspokajania potrzeb mieszkańców gminy i regionu z zakresu rozwoju bibliotekarstwa i czytelnictwa.

Gminna Publiczna Biblioteka w Przytyku prowadzi e – usługi, organizuje również imprezy kulturalne, akcje i spotkania z czytelnikami.

Tabela nr 9. Księgozbiór biblioteki w latach 2017-2019.

Przedział czasowy	2017	2018	2019
Księgozbiór stan na 31XII	19754	19815	19066
Wpływy w ciągu roku	871	975	1071
Ubytki w ciągu roku	580	914	1820
Kwota zakupu	17500	18500	23000

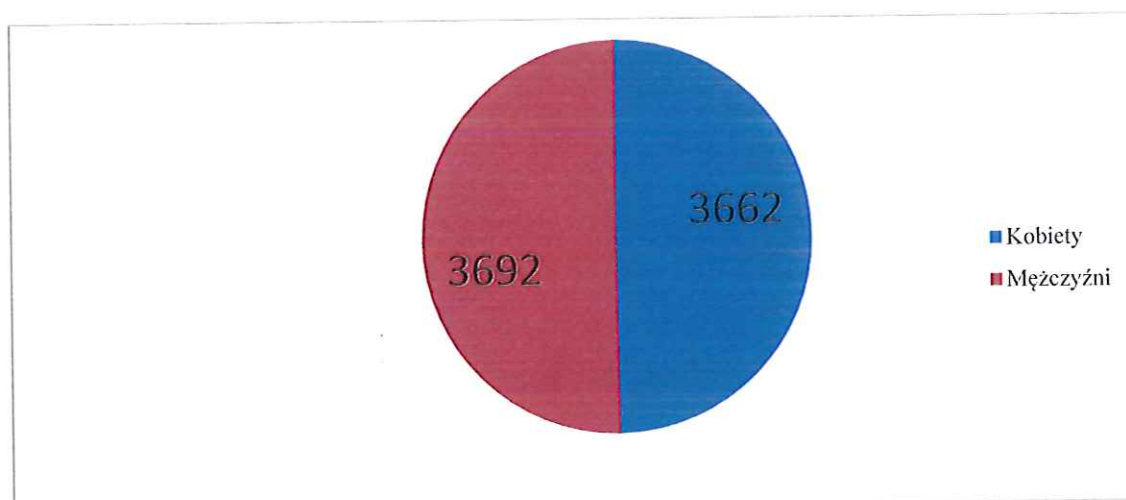
Źródło: Dane Gminnej Publicznej Biblioteki w Przytyku

2.6. Demografia

Sytuacja demograficzna mieszkańców gminy została opracowana na podstawie informacji z Urzędu Gminy w Przytyku. Ich analiza pozwoliła na zobrazowanie sytuacji społeczno-ekonomicznej ludności, przedstawienie obecnej struktury demograficznej mieszkańców i dokonanie w tym zakresie prognozy na najbliższe lata. Czynniki powyższe odgrywają, bowiem istotną rolę w planowaniu zabezpieczenia społecznego ludności.

Na przestrzeni ostatnich lat sytuacja demograficzna gminy Przytyk ulega nieznacznym, ale systematycznym zmianom. Dane szczegółowe w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

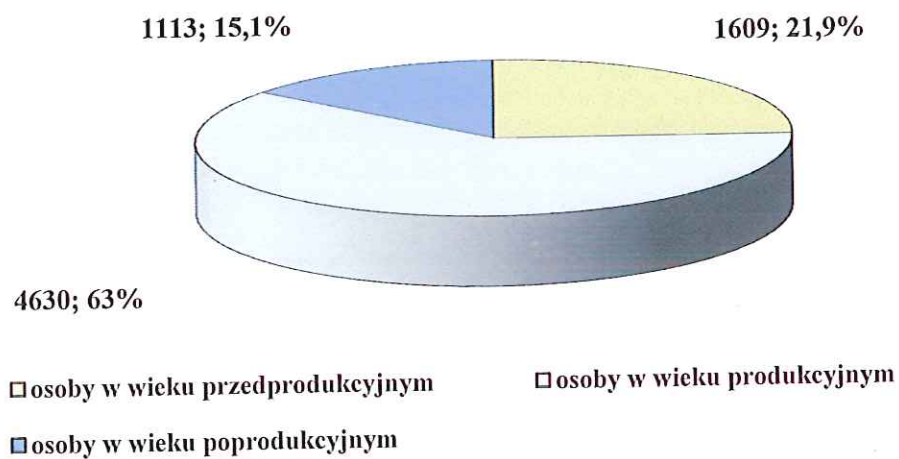
Wykres 2. Ludność gminy według płci z końcem 2019 roku

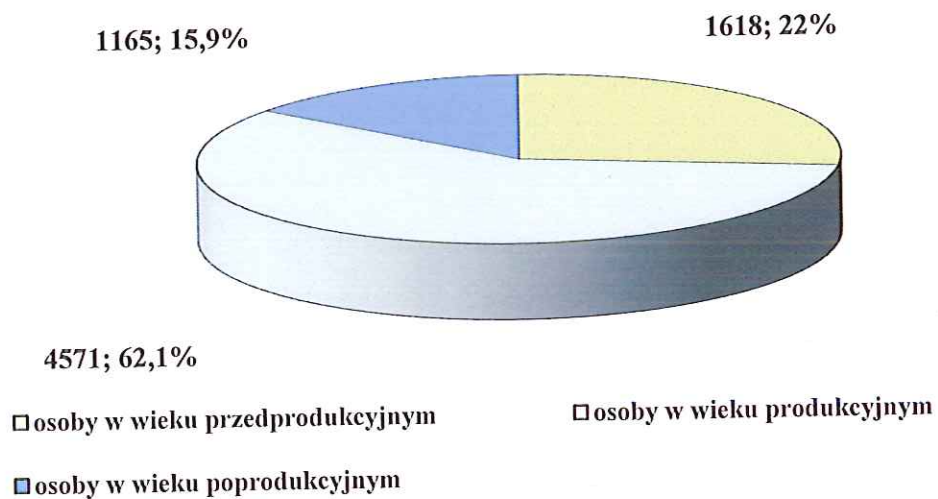
Źródło: Dane Urzędu Gminy Przytyk

Według danych Urzędu Gminy w Przytyku z 31 grudnia 2019 roku teren gminy zamieszkiwały 7354 osoby w tym 3662 kobiety.

Wykres nr 3. Struktura wiekowa mieszkańców gminy z końcem 2017 roku

Wykres nr 4. Struktura wiekowa mieszkańców gminy z końcem 2019 roku

Źródło: Dane Urzędu Gminy w Przytyku

Na przestrzeni lat 2017-2019 struktura wiekowa mieszkańców gminy Przytyk ulegała niewielkim zmianom. W analizowanym okresie miał miejsce niewielki wzrost liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, przy jednoczesnym spadku liczby osób w wieku produkcyjnym. Z powyżej przedstawionych danych wynika, iż struktura wiekowa ludności gminy była korzystna, co przejawiało się większą liczbą osób w wieku przedprodukcyjnym w porównaniu z osobami w wieku poprodukcyjnym.

Należy jednak zauważyć, że spadek liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym, przy istniejących tendencjach będzie owocował spadkiem liczby osób w wieku poprodukcyjnym.

Prognozując sytuację demograficzną gminy na najbliższe lata, należy jednak zwrócić uwagę na dwie istotne kwestie. Pierwsza z nich dotyczy spadku liczby osób w wieku produkcyjnym, druga natomiast na wzroście liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym. Wzrost liczby dzieci i młodzieży (w przedziale wiekowym 0-17 lat) wiąże się z potrzebą dostosowania oferty z zakresu wychowania, edukacji i spędzania czasu wolnego do oczekiwań i liczebności tej grupy wiekowej. Natomiast z perspektywy systemu zabezpieczenia społecznego wskazane będzie zapewnienie grupie osób w wieku poprodukcyjnym odpowiedniej sfery usług społecznych. Wzrost udziału osób starszych w ogóle populacji może przyczynić się do zwiększenia liczby osób niepełnosprawnych. Starsze grupy wiekowe są bardziej narażone na ryzyko niepełnosprawności. Dodajmy, że proces starzenia się lokalnej społeczności wynika także skądinąd z pozytywnej przesłanki – wydłużania się średniego okresu życia.

2.7. Pomoc Społeczna

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości, a także wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Przytyk odpowiedzialny jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Do jego obowiązków należy:

- prowadzenie diagnozy i pracy socjalnej,

- bezpośrednie i pośrednie udzielanie świadczeń (w tym organizowanie opieki i usług domowych),
- współpraca z organizacjami i instytucjami, a zwłaszcza z samorządem lokalnym,
- aktywizowanie środowiska lokalnego.

Decydujący wpływ na korzystanie z systemu pomocy społecznej w Polsce mają regulacje prawne zawarte w ustawie o pomocy społecznej oraz innych aktach normatywnych. Podstawową przesłanką przyznania świadczeń jest kryterium dochodowe osoby i rodziny. Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 lipca 2018r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1358) kryteria dochodowe od 1 października 2018r. wynoszą:

- dla osoby samotnie gospodarującej - 701 zł.
- oraz dla osoby w rodzinie - 528 zł.

Niski poziom kwot uprawniających do przyznania świadczeń zawęża liczbę uprawnionych do korzystania z pomocy i może istotnie wypaczać skalę występującego ubóstwa. Dane szczegółowe dotyczące liczby beneficjentów pomocy społecznej w gminie Przytyk w latach 2017-2019 przedstawia poniższy wykres.

Tabela nr 10. Osoby objęte pomocą społeczną w gminie w latach 2017-2019

	2017	2018	2019
Liczba rodzin	153	122	118
Liczba osób w rodzinie	441	350	319
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	231	194	186
Liczba osób objętych pracą socjalną	119	97	209

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Przytyku.

Liczba rodzin objętych systemem pomocy społecznej w gminie Przytyk w 2019 roku nieznacznie zmalała w porównaniu z latami poprzednimi. Spadek ten wiązał się z ograniczeniem skali ubóstwa oraz bezrobocia. Z danych wskazanych w powyższej tabeli wynika natomiast, że w ostatnim roku zwiększył się odsetek osób objętych pracą socjalną.

Poniższy wykres przedstawia udział beneficjentów pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców gminy Przytyk.

Wykres nr 5. Liczba osób korzystających z systemu pomocy społecznej a ludność gminy w 2017 i 2019 roku.

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Przytyku

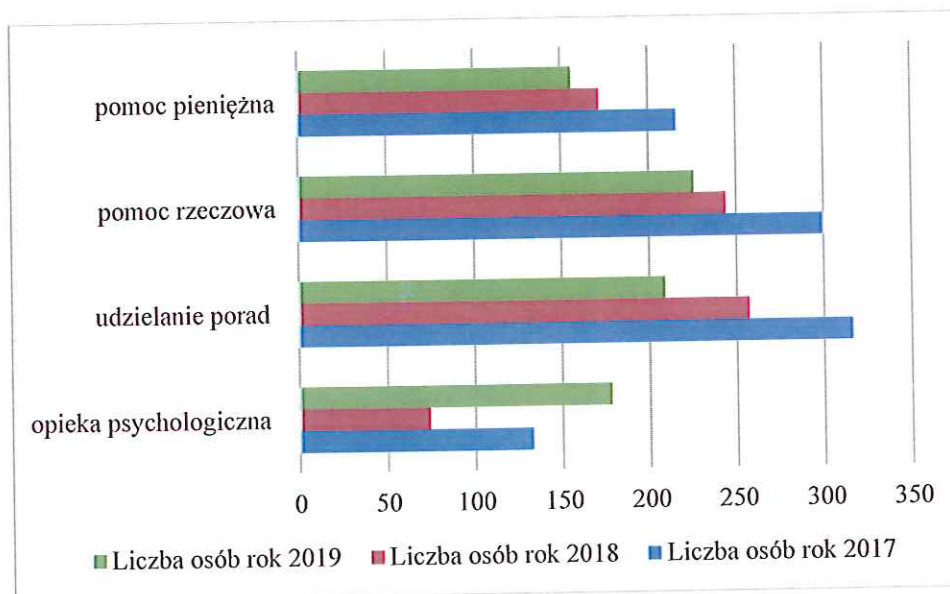
Spośród 7354 mieszkańców gminy, 186 osób w 2019 roku korzystało z systemu pomocy społecznej. Dotyczy to osób, które przyznane miały prawo zarówno do świadczeń finansowych jak i niefinansowych. Liczba ta obejmuje również członków rodzin osób, którym decyzją administracyjną przyznano wsparcie. W porównaniu z latami wcześniejszymi obserwujemy spadek odbiorców pomocy.

Tabela nr 11. Wydatki na system pomocy społecznej w latach 2017 -2019

Rok	Rozdział - 851 Ochrona zdrowia (Przeciwdziałanie narkomanii i alkoholizmowi)	852 – Pomoc Społeczna	854 Edukacyjna opieka wychowawcza (pomoc materialna o charakterze socjalnym)	855 - Rodzina
2017	80.994	891.290	93.212	12.108.159
2018	83.365	985.233	66.520	12.136.062
2019	92.816	962.652	111.325	12.731.442

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Przytyku.

Wykres nr 6. Rodzaje pomocy udzielanej przez GOPS w latach 2017-2019

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Przytyku.

W latach 2017-2019 liczba osób korzystających z poszczególnych rodzajów wsparcia ulegała zmianom. W analizowanym okresie największe grupy beneficjentów systemu pomocy społecznej korzystały z pomocy rzeczowej oraz porad udzielanych przez pracowników Ośrodka. Znacząca część beneficjentów korzystała również z pomocy pieniężnej. Zauważyć należy, że liczba osób objętych tymi rodzajami pomocy malała z roku na rok, z wyjątkiem poradnictwa specjalistycznego (opieki psychologicznej) świadczonej na rzecz rodzin, która wzrosła ponad dwukrotnie.

Analizując możliwości przyznawania przez ośrodek pomocy społecznej świadczeń pieniężnych, należy wskazać na podstawowe zasiłki, którymi obecnie są: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy, specjalny zasiłek celowy, składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne. Szczegółowe dane na temat liczby osób i rodzin, którym udzielono poszczególnych form wsparcia, przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 12. Typ realizowanych świadczeń w latach 2017-2019

Typ świadczenia	2017 r.		2018 r.		2019 r.	
	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin
Pieniężne	216	106	172	84	156	82
Rzeczowe	299	66	244	55	226	55
Praca socjalna	316	119	257	97	209	574
Poradnictwo specjalistyczne	133	37	74	24	178	62

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Przytyku.

Większość świadczeń jest przyznawana w drodze decyzji administracyjnej. Beneficjenci niezadowoleni z uzyskanej pomocy mają prawo odwołania do Samorządowego Kolegium Odwoławczego, które w trybie administracyjnym może decyzję GOPS-u utrzymać w mocy, uchylić w części lub całości albo przekazać do ponownego rozpoznania.

Jednym z elementów przeprowadzonej diagnozy była próba określenia, w jakim stopniu odnotowane w ustawie o pomocy społecznej dysfunkcje i problemy społeczne dotyczyły mieszkańców gminy Przytyk. Dominującym powodem przyznawania pomocy ze strony Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej było ubóstwo, które dotyczy największej grupy osób korzystających z pomocy. Kolejnym powodem przyznawania pomocy są również osoby długotrwale chore oraz niepełnosprawne. Poniższa tabela obrazuje jednocześnie fakt stopniowego zmniejszania się liczby osób, u których występował problem bezrobocia. Na przestrzeni ostatnich trzech lat wyraźnie spadła liczba osób bezrobotnych korzystających w pomocy społecznej z tego powodu.

Powody przyznawania pomocy społecznej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Przytyku w latach 2017-2019 przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 13. Powody przyznawania pomocy przez GOPS w latach 2017 - 2019 r.

Powód trudnej sytuacji życiowej	2017	2018	2019
Ubóstwo	120	97	81
Bezdomność	2	0	2
Potrzeba ochrony macierzyństwa w tym:	30	25	25
Wielodzietność	28	24	22
Bezrobocie	77	59	49
Niepelnosprawność	64	52	51
Długotrwała lub ciężka choroba	46	36	31
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	27	27	29
Rodziny niepełne	14	13	13
Rodziny wielodzietne	11	11	13
Alkoholizm	9	7	8
Przemoc w rodzinie	4	2	1
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	4	2	0
Zdarzenia losowe	4	0	1

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Przytyku.

Analizując strukturę demograficzną odbiorców pomocy społecznej świadczonej przez GOPS zwraca uwagę znaczna liczba dzieci i młodzieży, którzy są objęci wsparciem w formie dożywiania w szkołach. Niewielką liczbę odbiorców pomocy społecznej stanowią osoby w wieku senioralnym oraz młodzież do ukończenia 25 roku życia. Odbiorcami świadczeń finansowych jak i nie finansowych są również osoby niepełnoletnie, chociażby korzystające z pomocy w postaci posiłków w szkole.

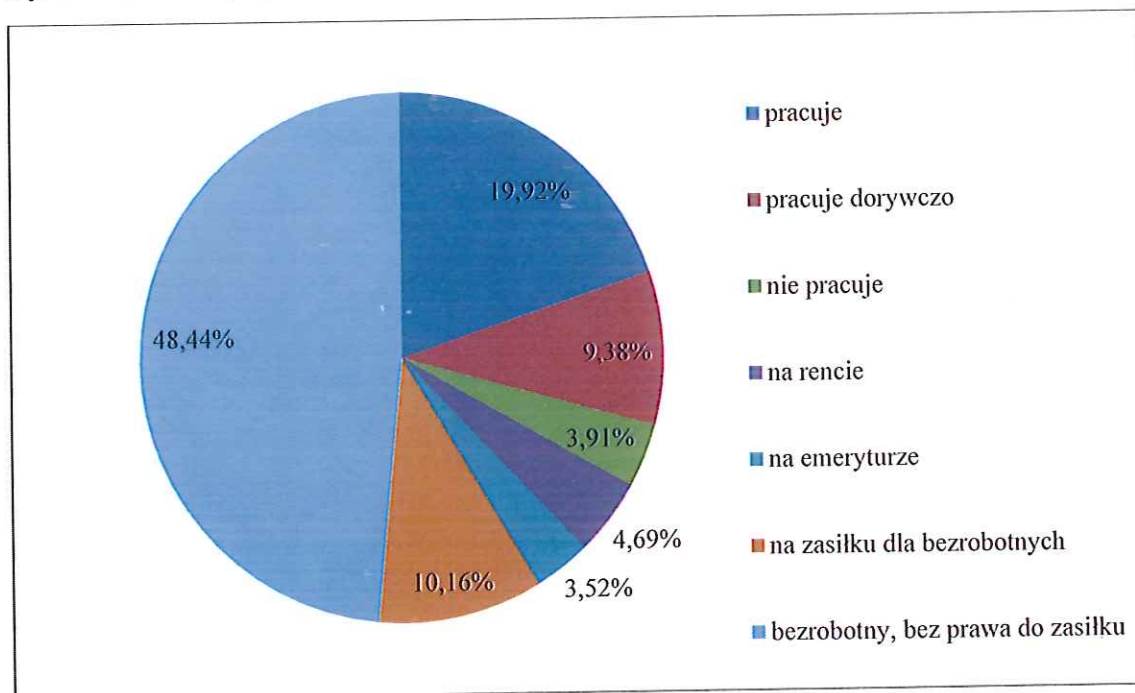
Tabela nr 14. Struktura demograficzna odbiorców pomocy społecznej w latach 2017-2019

Wiek	Liczba osób 2017	Liczba osób 2018	Liczba osób 2019
0-17	117	104	99
18-25	17	8	8
26-35	11	13	12
36-45	26	21	17
46-55	21	20	22
56-65	36	26	22
66 i więcej	14	14	15
Razem	242	206	195

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Przytyku.

Analizę aktywność zawodowej odbiorców pomocy społecznej po 18 roku życia wskazuje, że dominującą grupą są osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku, zwraca jednak uwagę znaczny udział w grupie beneficjentów, osób zatrudnionych. Zdecydowanie najmniej jest osób otrzymujących świadczenia emerytalne i rentowe.

Wykres nr 7. Aktywność zawodowa beneficjentów GOPS w 2019

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Przytyku

ŚWIADCZENIA RODZINNE I FUNDUSZ ALIMENTACYJNY

Zgodnie z ustawą, świadczeniami rodzinnymi w 2019 roku były m.in.: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego, świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego oraz zasiłku dla opiekuna. Innymi świadczeniami wypłacanymi przez GOPS w Przytyku były: świadczenie rodzicielskie jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka, jednorazowe świadczenie „Za Życiem” oraz fundusz alimentacyjny. Poniższe tabele przedstawiają dane szczegółowe dotyczące osób i rodzin pobierających świadczenia rodzinne oraz świadczenia z funduszu alimentacyjnego latach 2017 - 2019 roku.

Tabela nr 15. Świadczenia rodzinne przyznane przez GOPS w latach 2017-2019 roku

Lp	Rodzaj świadczenia	2017		2018		2019	
		Liczba rodzin	Liczba świadczeń	Liczba rodzin	Liczba świadczeń	Liczba rodzin	Liczba świadczeń
1.	Zasilek rodzinny z dodatkami	685	21842	639	20398	572	18852
2.	Zasilek pielęgnacyjny	151	1697	148	1622	154	1673
3.	Świadczenie pielęgnacyjne	30	338	53	557	65	681
4.	Specjalny zasilek opiekuńczy	32	277	16	134	14	118
5.	Świadczenie rodzicielskie	49	382	53	337	48	300
6.	Jednorazowa zapomoga „BECIKOWE”	80	81	78	79	77	78
7.	Jednorazowe świadczenie „ZA ŻYCIEM”	1	1	0	0	2	2
8.	Zasilek dla opiekuna	23	253	19	194	12	93
9.	Fundusz alimentacyjny	30	535	29	491	29	443
10.	ZUS/KRUS	60	578	47	515	51	496

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania rzeczowo-finansowego za 2017r., 2018r., 2019r.

Powyższe zadanie są zdaniami zleconymi gminy i są finansowane z budżetu państwa.

Tabela nr 16. Wydatki poniesione na świadczenia rodzinne i fundusz alimentacyjny wraz z kosztami obsługi

2017	2018	2019
4.318.834,77	4.310.698,10	4.258.600,05

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Przytyku

ŚWIADCZENIE WYCHOWAWCZE - RODZINA 500 PLUS

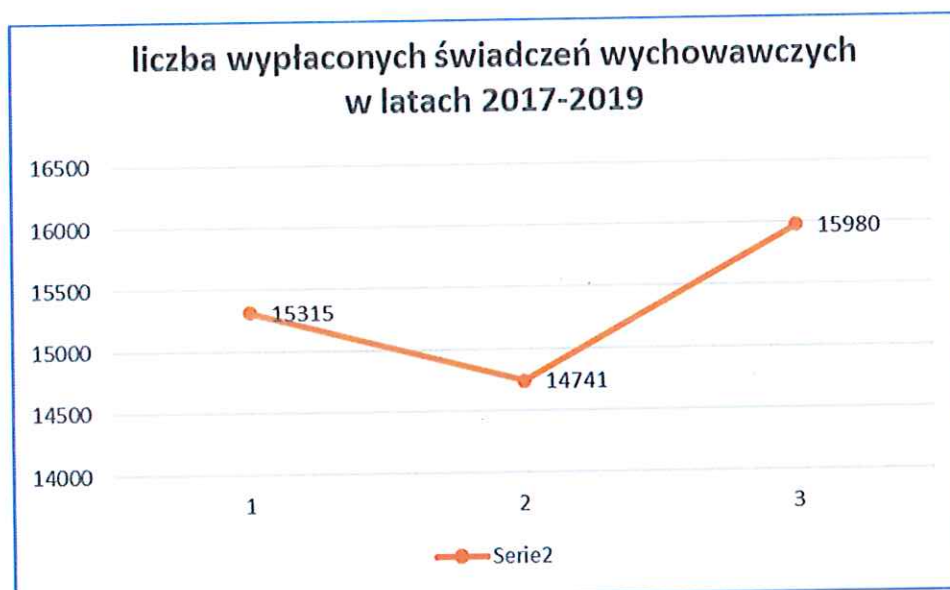
Zasady przyznawania świadczenia wychowawczego określa ustawa z dnia 11 lutego 2016 roku o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (tj. Dz. U. z 2019 r. poz. 2407).

Do dnia 30 czerwca 2019 roku wsparcie na pierwsze dziecko tj. najstarsze lub jedyne dziecko w wieku do ukończenia 18 r. życia, otrzymywali rodzice po spełnieniu kryterium dochodowego 800,00 zł na osobę w rodzinie lub 1.200,00 zł na osobę w rodzinie, w której wychowywane jest dziecko niepełnosprawne. Od 01 lipca 2019 roku uległy zmianie zasady przyznawania świadczeń wychowawczych. Obecnie jest to świadczenie bez kryterium dochodowego.

Tabela nr 17. Realizacja świadczenia wychowawczego w latach 2017-2019

500+	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba świadczeń
2017	784	1403	15315
2018	763	1366	14741
2019	896	1569	15980

Źródło: Opracowanie własne na podstawie list wypłat świadczeń wychowawczych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Tabeli nr 16.

W 2017 r. pomocą w formie świadczenia wychowawczego objęto 1.403 dzieci z 784 rodzin, którym wypłacono 15.315 świadczeń. W 2018 r. nastąpił spadek liczby wypłaconych świadczeń wychowawczych o 3,75 % w stosunku do roku 2017. Spowodowane to było wzrostem dochodów rodzin pobierających świadczenie wychowawcze. Od 01 lipca 2019 roku świadczenie 500+ przyznawane jest bez względu na kryterium dochodowe, przez co zauważalny jest wzrost wypłaconej liczby świadczeń o 8,41% w stosunku do roku poprzedniego. Należy zauważyć, że w dalszym ciągu obowiązuje koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego.

PROGRAM DOBRY START

Program „Dobry start” to 300,00 zł jednorazowego wsparcia dla każdego uczącego się dziecka, od 2019 r. także dla dzieci uczących się w szkole policealnej oraz w szkole dla dorosłych, do ukończenia 20. roku życia, lub 24. roku życia w przypadku

dziecka/osoby legitymującej się orzeczeniem o niepełnosprawności – bez względu na dochody rodziny. Program „Dobry start” obowiązuje od 2018 r.

W pierwszym roku realizacji tego zadania tj. 2018 r. wypłacono 1047 świadczeń, zaś w 2019 r. wypłacono 1.054 świadczeń.

Tabela nr 18. Realizacja programu „Dobry Start” w latach 2017-2019

300+	Liczba rodzin	Liczba dzieci / świadczeń
2017	-	-
2018	636	1047
2019	639	1054

Źródło: Opracowanie własne na podstawie list wypłat „Dobry Start.”

STYPENDIA

Pomoc materialna o charakterze socjalnym przyznawana jest uczniom zamieszkałym na terenie Gminy Przytyk. Liczba uczniów korzystających ze stypendium szkolnego w latach 2017-2019 prezentuje poniższa tabela.

Tabela nr 19. Stypendia socjalne dla uczniów w latach 2017 - 2019

Stypendia socjalne dla uczniów			
	2017	2018	2019
Liczba uczniów korzystających ze stypendium szkolnego	216	196	162

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Przytyku

DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ

Organizowanie placówek całodobowej opieki nie jest zadaniem samorządu gminnego, tym niemniej to pracownicy GOPS kwalifikują i kierują za pośrednictwem właściwego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie osoby do domów pomocy społecznej. W 2019 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Przytyku pokrywał koszty umieszczenia w Domu Pomocy Społecznej dziesięciu osób.

Do DPS-ów trafiają osoby wymagające całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować

w codziennym życiu, a nie można im zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. Osobę taką kieruje się do domu pomocy społecznej odpowiedniego typu, zlokalizowanego jak najbliżej miejsca zamieszkania, po uzyskaniu zgody tej osoby lub jej przedstawiciela ustawowego. Zarówno dla zainteresowanej osoby, jak i dla całego systemu, skierowanie do domu pomocy społecznej jest zawsze ostatecznością, gdyż powoduje izolację osoby od jej naturalnego środowiska.

By jak najdłużej utrzymać w miejscu zamieszkania osoby wymagające pomocy w czynnościach dnia codziennego przyznaje się usługi opiekuńcze.

Tabela nr 20. Pobyt w Domach Pomocy Społecznej i Schroniskach dla Bezdomnych w latach 2017 - 2019

Domy Pomocy Społecznej oraz Schroniska dla Bezdomnych Osób			
	2017	2018	2019
Liczba osób przebywających w D P S	8	10	10
Liczba osób przebywających w Schroniskach dla bezdomnych	4	0	2

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Przytyku

2.8. Kwestia dziecka

Polityka społeczna zajmuje się dziećmi jako grupą wymagającą szczególnej troski i ochrony. Działalność na rzecz dzieci polega przede wszystkim na ochronie ich praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwienie dostępu do oświaty, służby zdrowia, wypoczynku oraz asekurowaniu w obliczu ryzyka życiowego.

System opieki nad dziećmi potrzebującymi wsparcia organizują instytucje państwowe, samorządy, organizacje pozarządowe. Na system składa się szereg placówek i instytucji rodzinnych zapewniających dziecku opiekę i wychowanie. Wszystkie te placówki wyrównują szanse dzieci i młodzieży, niemniej dziecko, dla pełnego

i harmonijnego rozwoju swojej osobowości, powinno wychowywać się w środowisku rodzinnym, w atmosferze szczęścia, miłości i zrozumienia.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Przytyku realizując zadania wynikające z ustawy o wspieraniu i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (Dz. U. z 2020 r. poz. 821), kładzie nacisk na pracę z rodziną celem niedopuszczenia do odebrania dziecka. W związku z tym wprowadzona została instytucja asystenta rodziny, którego zadaniem jest pomoc rodzinie przy wdrażaniu prawidłowych postaw życiowych wszystkich jej członków. Współpraca z asystentem odbywa się za zgodą rodziny lub na podstawie postanowienia sądu. Pierwszy kontakt asystenta z rodziną następuje w obecności pracownika socjalnego. Podczas spotkania asystent próbuje dowiedzieć się jak najwięcej o rodzinie, dzieciach, o występujących w rodzinie problemach oraz ich oczekiwaniach. Asystent wspólnie z rodziną określa sposób wyjścia z trudnej sytuacji życiowej. Ustala mocne strony rodziny oraz rodzaj i kolejność podejmowanych działań. Ostatecznie na zmianę i sukces pracuje sama rodzina.

W pierwszej kolejności asystent wspiera rodzinę w rozwiązywaniu podstawowych problemów życiowych oraz udziela jej pomocy w wielu obszarach: socjalnym, psychologicznym, wychowawczym czy ekonomicznym. Asystent rodziny koncentruje się w swojej pracy na wzmocnieniu rodziny, pomocy w przełamaniu oporu i pobudzaniu aktywności wszystkich jej członków w dążeniu do poprawy sytuacji życiowej rodziny i właściwego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych przy wykorzystaniu zasobów własnych rodzin. Celem pracy asystenta rodziny jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowywanie dzieci. W 2017 roku asystent rodziny, świadczył usługi w stosunku do 11 rodzin w tym z 28 dzieci. W 2018 roku asystent pracował z 6 rodzinami w tym z 17 dziećmi. Natomiast w 2019 roku objęto 9 rodzin wsparciem asystenta rodziny w tym 19 dzieci.

Najwięcej osób objęto tą formą pomocy w 2017 roku 11 rodzin w tym 28 dzieci z kolei najmniej w 2018 roku 6 rodzin w tym 17 dzieci. Przez osoby objęte asystenturą rodziny należy rozumieć również te osoby, które w danym okresie sprawozdawczym zakończyły współpracę z asystentem rodziny.

W latach 2017 – 2019 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej pokrywał koszty związane z pobytem dzieci w pieczy zastępczej. W roku 2017 było ich dwoje, w 2018 - troje, a w 2019 - czworo.

Tabela nr 21. Asystent rodziny w latach 2017 - 2019

Liczba rodzin z którymi pracował Asystent Rodziny w latach 2017 – 2019 oraz liczba dzieci w tych rodzinach i pozostających w pieczy zastępczej			
Lata	2017	2018	2019
Liczba rodzin z którymi pracował asystent rodziny	11	6	9
Liczba dzieci w tych rodzinach	28	17	19
Liczba dzieci pozostających w pieczy zastępczej	2	3	4

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Przytyku

2.9. Służba zdrowia

Mieszkańcy gminy mogą korzystać z placówki świadczącej usługi w zakresie opieki zdrowotnej, którą jest Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Przytyku z Filią we Wrzeszczowie. Organizacja Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej jest złożona. Prowadzi on działalność w dwóch oddalonych od siebie lokalizacjach, tj. w Przytyku i we Wrzeszczowie. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej jest przychodnią, oferującą leczenie przede wszystkim dla mieszkańców gminy Przytyk, która liczy około 7 000 mieszkańców. W 2019 roku SPZOZ realizował świadczenia zdrowotne na podstawie umowy podpisanej z Narodowym Funduszem Zdrowia w rodzaju:

- udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej w podstawowej opiece zdrowotnej;
- udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej w rodzaju leczenie stomatologiczne dzieci i młodzieży do 18 roku życia.

W ramach podstawowej opieki zdrowotnej świadczenia realizowane są przez lekarzy POZ, pielęgniarki środowiskowo-rodzinne, pielęgniarkę środowiskową w środowisku nauczania i wychowania.

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom pacjentom od września 2019 roku SPZOZ rozszerzył działalność o konsultacje i porady świadczone przez specjalistę chorób Wewnętrznych, Kardiologa oraz przez specjalistę Neurologa. Z konsultacji w 2019 roku

skorzystało około 70 osób. Konsultacje i porady skierowane były do osób mających problemy kardiologiczne/ neurologiczne udokumentowane w historii choroby.

Jednocześnie pacjenci mogli skorzystać z rehabilitacji świadczonej w SPZOZ oraz z zabiegów fizyko (m.in. prądy: diadynamiczne (DD), Nemeo, TENS, Trabert, Galwanizacja), Fizyko (KRIO), masaż klasyczny, Techniki specjalne (MTG, TPS), Kinesiotaping. Zabiegi rehabilitacyjne świadczone były przez wykwalifikowany personel. Ponadto SPZOZ w 2019 zawarł umowy w ramach Funduszy Europejskich na realizację projektów:

- „Program koordynacji profilaktyki złamań osteoporotycznych”;
- „Profilaktyka Nowotworów Głowy i Szyi”;
- „Program profilaktyczny wczesnego wykrywania reumatoidalnego zapalenia stawów” oraz SPZOZ pozyskał nowy kontrakt w związku z ogłoszonym Konkursem ofert na 2020 rok przez Narodowy Fundusz Zdrowia o udzielanie świadczeń na 2020 rok w rodzaju: leczenie stomatologiczne dla dorosłych.

W 2019 roku realizowany był Gminny Program Profilaktyki i Promocji Zdrowia w ramach którego SPZOZ m.in. wykonał 226 bezpłatnych szczepień przeciwko grypie dla mieszkańców po 60 roku życia, w ramach otrzymanej dotacji z Gminy Przytyk. Prowadzona jest profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży. Wykonywane są badania przesiewowe- badanie wzroku, wykrywania wad postawy, nadciśnienia tętniczego, prawidłowego rozwoju fizycznego (niedobory wagowe, otyłość), profilaktyka fluorowa oraz szczepienia ochronne i bilanse dzieci.

Pacjenci mogli również skorzystać z szeregu działań zdrowotnych tj. badań okulistycznych, badań usg, badań w Osteobusie- Mobilnym Centrum Diagnostyki- ocena gęstości kości, badań mammograficznych dla kobiet w wieku 50-69 lat.

W 2019 roku SPZOZ w Przytyku objął opieką medyczną 5.749 pacjentów. Przyjęto w SPZOZ ogółem 19.747 pacjentów, w tym:

- w Przytyku - 13.157 pacjentów
- w Filii Wrzeszczów – 6.590 pacjentów.

Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej wyposażony jest w odpowiedni sprzęt do udzielania świadczeń usług medycznych. W 2019 roku rozszerzył wyposażenie o dodatkowy sprzęt medyczny dzięki pozyskanym zewnętrznym środkom finansowym w ramach projektu pn. „Poprawa usług medycznych dla pacjentów w SPZOZ w Przytyku”.

2.10. Bezrobocie

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności „pracy na czarno”.

Bezrobotnym, zgodnie z definicją ustawową, jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu. Bezrobocie, przyczyniając się do zubożenia materialnego, w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki, zwłaszcza w postaci:

- dezintegracji rodziny,
- zmniejszenia siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami rodziny,
- zwiększenia ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego.

Długookresowe bezrobocie ma wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka bezrobotnego oraz jego rodzinę. Jednym z pierwszych skutków utraty pracy jest obniżenie standardu życia rodziny, także wtedy, gdy otrzymywane są świadczenia kompensujące płacę. Sytuacja materialna osób dotkniętych bezrobociem zależy od ich standardu życia w czasie trwania zatrudnienia, a zwłaszcza od posiadanych dóbr trwałego użytku, oszczędności i długów. Duże znaczenie ma poziom, od którego zaczyna się proces degradacji ekonomicznej i społecznej. W najbardziej dramatycznej sytuacji są rodziny świadczeniobiorców pomocy społecznej, które od dawna korzystały z systemu wsparcia socjalnego z powodu np. niskich dochodów, wielodzietności, niepełnosprawności. Trudności finansowe w takich rodzinach prowadzą do drastycznych ograniczeń wydatków nawet na podstawowe potrzeby bytowe.

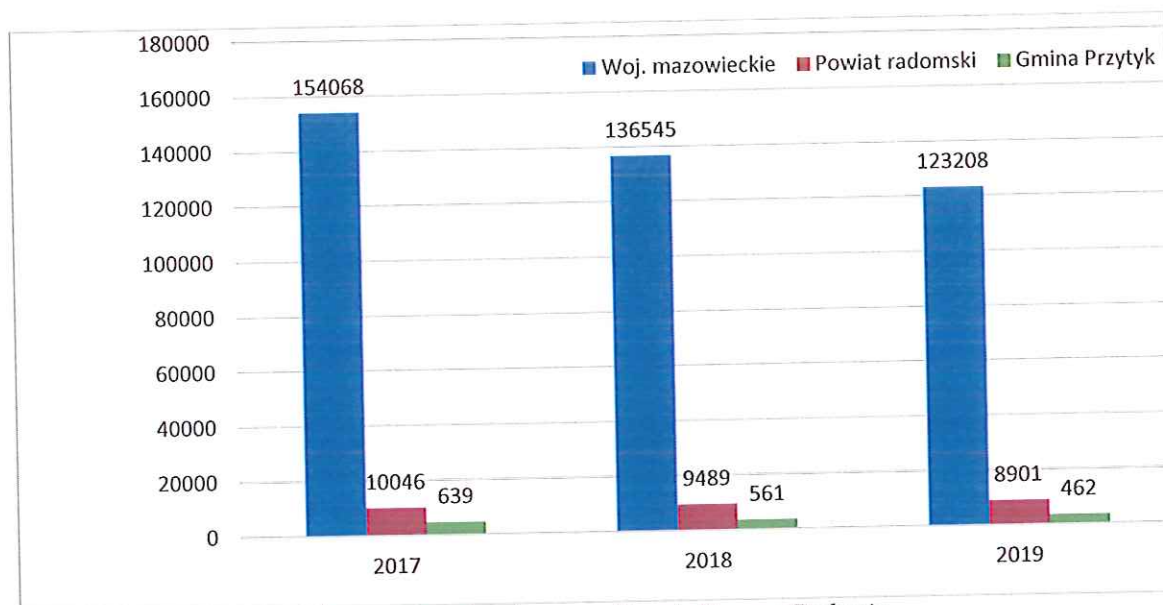
Problem bezrobocia dotyczy nie tylko osoby nim dotkniętej, lecz także całej rodziny. Pogorszenie stanu funkcjonowania rodziny jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy, co przejawia się problemami opiekuńczo-wychowawczymi, przemocą czy zanikiem autorytetu rodzicielskiego. Może także prowadzić do rozpadu rodziny.

Bezrobocie jest jedną z przesłanek przyznawania świadczeń z zakresu pomocy społecznej, jednak podstawowego znaczenia w pomocy w wychodzeniu z bezrobocia nabiera praca socjalna, która przyjmuje zróżnicowane formy.

Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych to między innymi pomoc w planowaniu nowych koncepcji życia zawodowego, rozbudzanie motywacji do działania ukierunkowanego na zatrudnienie oraz technika kontraktu socjalnego, która pozwala na uzależnienie pomocy – formy, wysokości i okresu wypłacania świadczenia – od aktywności bezrobotnego i jego rodziny.

Niepokojący jest wpływ bezrobocia na zachowania patologiczne. Szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem staje się przemoc w rodzinie. Długie pozostawanie bez pracy stymuluje procesy dezintegracji życia rodzinnego. Przymusowa bezczynność zawodowa i nieuregulowany tryb życia wywołują zachowania dewiacyjne, skierowane na rodzinę i lokalne środowisko społeczne. Negatywne emocje związane z sytuacją bezrobocia przenoszone są na najbliższych – ofiarami przemocy i złego traktowania są najczęściej kobiety i dzieci. Długotrwałe bezrobocie, z jego negatywnymi konsekwencjami psychospołecznymi, wymaga stosowania odpowiednich form oddziaływań. Poniższy wykres przedstawia stopę bezrobocia w województwie mazowieckim, w powiecie radomskim oraz w gminie w latach 2017-2019.

Wykres nr 8. Stopa bezrobocia w województwie mazowieckim, powiecie radomskim i w Gminie Przytyk w latach 2017-2019

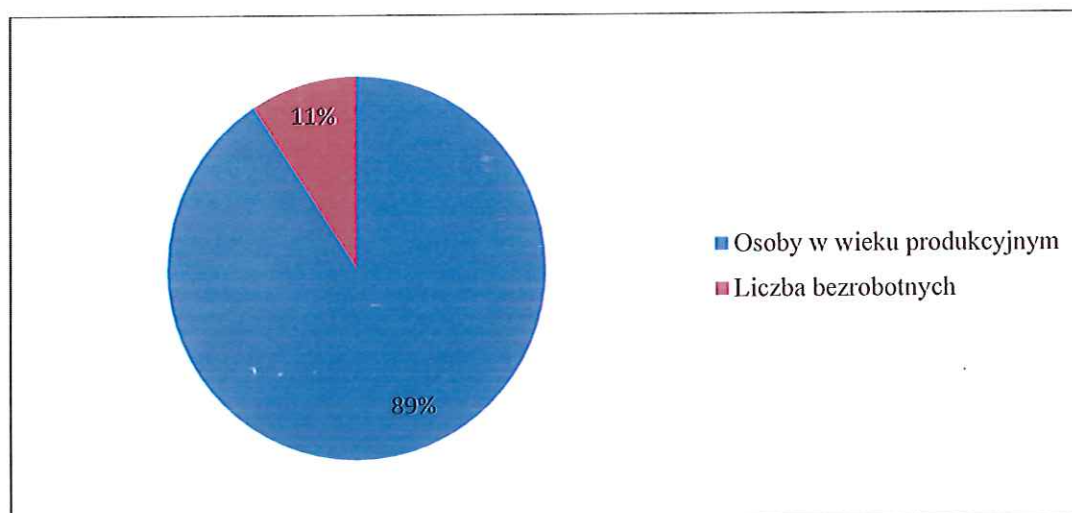

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Radomiu

Stopa bezrobocia to procentowy udział liczby bezrobotnych w liczbie cywilnej ludności aktywnej zawodowo, ale bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz

pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Analizując powyższy wykres, należy stwierdzić, iż w latach 2017-2019 stopa bezrobocia sukcesywnie się obniża.

Wykres nr 9. Bezrobotni na tle osób w wieku produkcyjnym gminy Przytyk (stan na 31.12. 2019)

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Radomiu

Z końcem 2019 roku udział bezrobotnych wśród mieszkańców gminy Przytyk w wieku produkcyjnym wyniósł 11% i w porównaniu z latami poprzednimi, ma tendencję spadkową.

Tabela nr 22. Aktywizacja lokalnego rynku pracy w gminie Przytyk w latach 2017-2019

Aktywizacja lokalnego rynku pracy w gminie Przytyk w latach 2017-2019			
Lata	2017	2018	2019
Prace interwencyjne	3	2	2
Roboty publiczne	7	8	5
Stáže	31	24	16
Szkolenia zawodowe	7	10	3
Podjęcie pracy przez osoby bezrobotne	232	196	175
Zrealizowanie pozyskanych miejsc pracy	59	49	29

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Radomiu

2.11. Uzależnienia i przemoc w rodzinie

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie należą do najpoważniejszych problemów społecznych. Zjawiska te powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka, mając istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego, jak również na ogólny stan zdrowia, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy oraz relacje rodzinne i międzyludzkie.

Do przyczyn popadania w alkoholizm można zaliczyć uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych, utratę zatrudnienia, natomiast narkomanii sprzyjają powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie oraz fakt, że narkotyki często są traktowane, jako ucieczka od codzienności, środek obronny przed trudnościami, sposób na rozładowanie stresu i konfliktów oraz poszukiwanie nowych wrażeń i doznań.

2.11.1 Alkohol i Narkomania

Nadużywanie napojów alkoholowych oraz sięganie przez młodych ludzi po środki odurzające tj. narkotyki, dopalacze stanowi bezspornie jeden z poważniejszych problemów w naszym społeczeństwie. Szerzące się w/w zjawiska dotyczą wielu mieszkańców kraju i nie respektują płci, wieku ani statusu intelektualnego. Jego rozmiary i niszczyielskie działania dają się obserwować wśród klientów pomocy społecznej. Konieczne więc jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym oraz różnych form promocji zdrowego trybu życia w celu likwidacji szkodliwego wpływu choroby alkoholowej na mieszkańców gminy. Ważną rolę odgrywają w tym procesie uchwalane corocznie programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii oraz podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zadania w ramach przysługujących jej uprawnień.

W szczególności zadania te obejmują:

1. zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków;
2. udzielanie rodzinom, w których występują w/w problemy, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
3. prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii,

- w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
4. podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
 5. wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.
 6. wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii; pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego

Liczba osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz doznających przemocy w rodzinach z problemem uzależnień jest trudna do ustalenia. Dane szacunkowe przedstawione w tym zakresie przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 23. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

		w Polsce	w 100-tys. gminie	w 25-tys. gminie	w 10-tys. Gminie
liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób

Źródło: Dane szacunkowe Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W zakresie dostępności do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i współuzależnionych zatrudniono specjalistów, których zadaniem jest informowanie o chorobie alkoholowej i możliwościach leczenia osób uzależnionych oraz pomocy prawnej.

Tabela nr 24. Porady udzielone przez specjalistów w latach 2017-2019

	2017		2018		2019	
	Liczba osób	Liczba porad	Liczba osób	Liczba porad	Liczba osób	Liczba porad
Psycholog	22	57	26	72	26	72
Terapeuta	18	217	15	185	17	202
Prawnik	58	91	23	24	18	54

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GKRPA Przytyk.

Liczba osób zgłaszających się o poradę do specjalistów tj. psycholog, terapeuta ma tendencję wzrostową, co świadczy o dużym zainteresowaniu tą formą wsparcia. Obserwuje się regularne korzystanie osób ze wsparcia, którzy coraz bardziej otwarcie mówią o swoich problemach i są gotowi do podejmowania działań prowadzących do poprawy ich sytuacji życiowej. Porady prawne były udzielane do 30.09.2019 r.

Wskaźnikiem problemów alkoholowych występujących w Gminie Przytyk jest również liczba wniosków składanych do GKRPA o podjęcie czynności wobec osób uzależnionych od alkoholu.

Tabela nr 25. Liczba wniosków kierowanych do GKRPA Przytyk w latach 2017-2019

	2017	2018	2019
Liczba przyjętych wniosków	13	11	8
Liczba spraw skierowanych na badanie biegłego Sądowego	9	10	6
Liczba spraw skierowanych do Sądu	7	10	10

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GKRPA Przytyk

Liczba osób z problemem alkoholowym, zgłoszonych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Przytyku, w celu przeprowadzenia rozmowy motywacyjnej w porównaniu do lat ubiegłych maleje. Liczba osób, które wyraziły zgodę na dobrowolne leczenie odwykowe uległa spadkowi, liczba osób, wobec których wszczęto procedurę skierowania na przymusowe leczenie odwykowe pozostaje na takim samym poziomie. Ilość zgłoszonych wniosków, najczęściej przez rodzinę, prokuraturę i OPS nie

obrazuje w pełni problemu nadużywania alkoholu w gminie. Wiele osób podejmuje leczenie na własną rękę. Bardzo wiele środowisk żyje z tym problemem i obawia się ingerencji w rodzinę z zewnątrz. Wynika to z ignorowania problemu przez samych uzależnionych oraz z poczucia wstydu i odrzucenia w przypadku rodzin osób dotkniętych tym problemem.

2.11.2 Zespół Interdyscyplinarny

Przemoc w rodzinie to kolejny, trudny do zdiagnozowania problem społeczny, który wymaga podejmowania szerokich, dobrze zorganizowanych i zaplanowanych na wiele lat interdyscyplinarnych działań kierowanych zarówno do ofiar, jak i świadków oraz sprawców przemocy domowej.

W związku z obowiązującą ustawą z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t. j. Dz.U. 2020 poz. 218 ze zm.) oraz wejściem w życie Rozporządzenia Rady ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska karta” na terenie gminy Przytyk funkcjonuje Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie art. 2 ust. 2. ustawy, przez przemoc w rodzinie należy rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny (tj. zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy osób najbliższych takich jak: małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu oraz osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w ramach pracy w zespole interdyscyplinarnym. Zespół Interdyscyplinarny tworzą, przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, policji, oświaty oraz ochrony zdrowia. Zespół działa przy GOPS w Przytyku, który zapewnia jego obsługę organizacyjno- techniczną.

Zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest integrowanie i koordynowanie działań przedstawicieli ww. podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez:

1. Pomoc osobom i rodzinom w przezwyciężaniu ich problemów, efektywne podejmowanie działań pomocowych i interwencyjnych w momencie zaistniałego problemu.
2. Inicjowanie działań pomocowych i interwencyjnych w chwili zaistnienia problemu.
3. Współpraca z innymi podmiotami przy rozwiązywaniu problemów i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.
4. Rozpowszechnianie informacji o instytucjach i możliwościach uzyskania pomocy w środowisku lokalnym.
5. Inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

W celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie Zespół może tworzyć grupy robocze. Skład grupy roboczej nie różni się znacząco od składu Zespołu. Są to przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia, jak również kuratorzy sądowi, przedstawiciele innych podmiotów, specjaliści w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zadania grup roboczych:

- Opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie.
- Monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy.
- Dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.
- Informowanie Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego o zakończeniu podjętych działań grup roboczych i ich efektów.

Przemoc domowa jest zamierzonym działaniem, które wykorzystuje przewagę siły, a skierowane jest przeciwko bliskiej osobie. Działanie to narusza prawa i dobra osobiste osoby bliskiej, powodując psychiczne lub fizyczne cierpienia. Poniższa tabela przedstawia zgłoszenia o przemoc w rodzinie na terenie gminy w ostatnich latach:

Tabela nr 26. Liczba sporządzonych Niebieskich Kart

Nazwa	2017		2018		2019	
Liczba sporządzonych Niebieskich Kart łącznie, z tego	15		20		20	
Policja	10		14		16	
GOPS	5		6		3	
Ochrona zdrowia	0		0		1	
Oświata	0		0		0	
GKRPA	0		0		0	
Osoby doznające przemoc	K	M	K	M	K	M
	21	7	30	10	16	5
Ogółem	28		40		21	
Osoby po 18 r. ż.	15	6	22	6	15	5
Dzieci do 18 r.ż.	6	1	8	4	1	0
Osoby stosujące przemoc	K	M	K	M	K	M
	4	14	1	20	2	19

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Przytyku

W roku 2017 pomocą grup roboczych objętych zostało 15 rodzin, zaś w roku 2018 – 20 rodzin, jak i w 2019 r. wsparcie otrzymało 20 rodzin. To kobiety i dzieci najbardziej narażone są na doznawanie przemoc w rodzinie, jednakże i mężczyźni zagrożeni są przemocą domową.

Osobie dotkniętej przemocą w rodzinie udziela się bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie:

- poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego;
- interwencji kryzysowej i wsparcia;
- ochrony przed dalszym krzywdzeniem, przez uniemożliwienie osobom stosującym przemoc korzystania ze wspólnie zajmowanego z innymi członkami rodziny mieszkania oraz zakazanie kontaktowania się i zbliżania się do osoby pokrzywdzonej;

- zapewnienia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- badania lekarskiego w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie oraz wydania zaświadczenia lekarskiego w tym przedmiocie;

Osoba doznająca przemocy domowej ma prawo nie tylko do ogólnego wsparcia – w tym kryzysowego, psychologicznego, prawnego itd., a także może żądać, aby sąd zobowiązał sprawcę przemocy do opuszczenia mieszkania wspólnie zajmowanego.

2.12. Starość i niepełnosprawność

Proces starzenia się społeczeństwa wymusza zasadnicze zmiany w polityce społecznej we wszystkich jej obszarach. Koncentrują się one na rosnących wydatkach na świadczenia z systemu zabezpieczenia społecznego, szczególnie z zakresu ubezpieczeń emerytalnych. Następuje wzrost zapotrzebowania na usługi medyczne i opiekę długoterminową z uwagi na pogarszającą się wraz z wiekiem kondycję zdrowotną tej grupy ludności. Zwiększa się potrzeba wprowadzenia nowych form usług pomocy społecznej (np. asystent/opiekun osoby starszej, pielęgniarstwo środowiskowe). Dużym wyzwaniem jest też problem niedostosowanej do potrzeb ludzi starszych infrastruktury społecznej, która wymagać będzie rozbudowy i odpowiedniego przystosowania do tej szczególnej grupy odbiorców. Koniecznością staje się uzupełnienie i rozszerzenie oferty kształcenia akademickiego o takie kierunki i specjalności, które umożliwią kompleksowe podejście do wsparcia człowieka w funkcjonowaniu społecznym, nie tylko w wymiarze wsparcia zdrowotnego, ale także aktywizującego, reintegracyjnego. Zwiększający się udział ludzi starszych, legitymujących się coraz wyższym poziomem wykształcenia, skutkować będzie zapotrzebowaniem na nowe jakościowo usługi o charakterze edukacyjnym, kulturalnym, wypoczynkowo-rekreacyjnym, sportowym, fizjoterapeutycznym, doradczym, socjalnym.

Niepełnosprawność oznacza stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, powodujący trwałe lub okresowe utrudnienie, ograniczenie bądź uniemożliwienie samodzielnej egzystencji. Tymczasem obecnie niepełnosprawność jest również rozumiana jako wynik barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych, jakie jednostka napotyka w środowisku zamieszkania. W związku z tym polityka społeczna powinna promować aktywne działania na wszystkich szczeblach życia społecznego oraz aktywnie wspierać

wszelkie działania na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałać ich dyskryminacji i tworzyć mechanizmy wyrównujące szanse życiowe oraz warunki do korzystania z przysługujących im praw.

W przypadku osób niepełnosprawnych szczególnych wysiłków wymaga ich rehabilitacja społeczna i zawodowa, tj. m.in.: promocja dostępu osób niepełnosprawnych do zatrudnienia oraz budowa systemu wsparcia dla osób chorych psychicznie, których systematycznie przybywa. Wspomniane działania stwarzają możliwość integracji tej grupy osób z pozostałą częścią społeczeństwa. Jednocześnie nadal powinny być konsekwentnie likwidowane bariery architektoniczne, komunikacyjne oraz transportowe, utrudniające osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie w społeczeństwie.

Integracja społeczna osób niepełnosprawnych przez pracę stanowi w Polsce bardzo wymagające i trudne do realizacji zadanie. Istnieje wiele czynników wpływających niekorzystnie na zatrudnianie osób niepełnosprawnych. Po stronie podażowej są to (poza relatywnie niskimi kwalifikacjami osób niepełnosprawnych): słabe motywacje i liczne bariery instytucjonalno-infrastrukturalne, a po stronie popytu na pracę: niechęć pracodawców i w konsekwencji znaczny koszt ich motywowania oraz ogólnie trudny rynek pracy, charakteryzujący się słabą dynamiką tworzenia miejsc pracy. Ważny obszar działań realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który wspiera usługami opiekuńczymi osoby w wieku senioralnym.

Tabela nr 27. Liczba osób i rodzin objętych usługami opiekuńczymi w latach 2017 -2019

Rok	Liczba osób korzystających z pomocy w formie usług opiekuńczych	Liczba rodzin korzystających z pomocy w formie usług opiekuńczych
2017	5	5
2018	6	5
2019	6	5

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Przytyku

Kwestia osób niepełnosprawnych związana jest mocno z seniorami, wraz z wiekiem wzrasta liczba osób o ograniczonej sprawności. W działaniach dla tej grupy ważne są zarówno kwestie właściwej opieki - wystandaryzowane usługi opiekuńcze, jak i formy aktywizacji, tj. możliwość spotkań, aktywności ruchowej i kulturalnej.

2.13. Bezpieczeństwo publiczne

W Gminie Przytyk nad bezpieczeństwem mieszkańców czuwa Komisariat Policji w Zakrzewie oraz Posterunek Policji w Przytyku. Przestępczość jest jednym z tych zjawisk społecznych, które odciskają dotkliwe piętno na funkcjonowaniu lokalnej społeczności. Jest to margines życia społecznego, ale intensywność zdarzeń oraz częstotliwość, z jaką występują, mogą mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących społeczność Gminy. Działaniami priorytetowymi Posterunku Policji w Przytyku jest ograniczenie występowania zjawiska spożywania alkoholu oraz zakłócania ładu i porządku publicznego w gminie, jak również niedopuszczanie do popełniania wykroczeń poprzez odpowiednie dyslokowanie służby i kontrola miejsc zagrożonych.

Tabela nr 28. Przestępstwa odnotowane na terenie gminy Przytyku w latach 2017 – 2019

Liczba stwierdzonych przestępstw, w tym:	2017	2018	2019
Przestępstwa nieletnich	0	0	3
Zabójstwa	0	0	0
Zgwałcenia	0	0	0
Rozboje	1	0	0
Kradzież z włamaniem	5	4	12
Kradzież mienia	3	7	6
Bójki i pobicia	1	1	1
Uszkodzenia mienia	5	8	4
Przestępstwa narkotykowe	4	4	20
Znęcania się nad rodziną	5	10	4
Nietrzeźwi kierujący	10	10	14
Inne przestępstwa	38	41	49

Źródło: Dane Komisariatu Policji w Zakrzewie

Analizując powyższe zestawienie, należy stwierdzić, iż najczęściej popełnianymi przestępstwami były przestępstwa narkotykowe oraz sytuacje na drogach związane z nietrzeźwymi, na kolejnych pozycjach znalazły się kradzieże oraz kradzieże z włamaniem. W 2019 roku zostały zanotowane przypadki przestępstw nieletnich. Bójki

oraz rozboje stanowią znikomą wartość, choć z uwagi na swój charakter są dotkliwe dla mieszkańców gminy.

Nad bezpieczeństwem publicznym w gminie czuwa również Ochotnicza Straż Pożarna w Przytyku oraz pozostałych 8 jednostek OSP działających na terenie gminy. Ochotnicza Straż Pożarna jest istotną jednostką gminy, która w chwilach zagrożenia życia, wypadkach czy pożarach niesie pomoc potrzebującym. W roku 2019 jednostki pożarnicze z terenu gminy brały udział w 128 akcjach ratowniczo – gaśniczych, z czego największą część stanowiły pożary.

Tabela nr 29. Działania ratownicze OSP na terenie Gminy Przytyk

Wszystkie jednostki OSP	Liczba wyjazdów do zdarzeń	Liczba ratowników	Liczba pojazdów
Požary	68	132	6
Miejscowe zagrożenia	34	51	2
Alarmy fałszywe	9	20	3
Wyjazdy gospodarcze	17	28	4
Razem	128	231	15

Źródło: Dane OSP w Przytyku

2.14. Organizacje pozarządowe

Każda społeczność, w której istnieją silne więzi społeczne, winna organizować współpracę między samorządem a organizacjami pozarządowymi, aby współdziałać w kierunku uzupełnienia i usprawnienia instytucjonalnego form pomocy.

Tabela nr 30. Zestawienie organizacji pozarządowych z terenu gminy

Lp.	Nazwa	Adres	Charakterystyka działania	Kategorie klienta	Liczba osób objętych opieką w 2019 r
1	Stowarzyszenie Wrzosowisko	Wrzos 6 26-650 Przytyk	Integracja środowiska lokalnego, propagowanie tradycji ludowych	Kobiety w wieku od 20 roku życia	15
2	Stowarzyszenie Przyjaciół Wygnanowa	Wygnanów 53 26-650 Przytyk	Integracja środowiska lokalnego, działania na rzecz środowiska	Mieszkańcy Wygnanowa	21

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Przytyk na lata 2021 - 2030

3	Ludowy Klub Sportowy Sokół Przytyk	ul. Warszawska 23, 26-650 Przytyk	Klub sportowy	Dzieci i młodzież z gminy Przytyk	45
4	Uczniowski Ludowy Klub Sportowy GROM	ul. Szkolna 3 26-650 Przytyk	Klub sportowy	Dzieci i młodzież z gminy Przytyk	32

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Przytyku

Samorząd gminy dysponuje uregulowaniami określonymi przez odpowiedni akt prawa miejscowego, dotyczącymi współpracy z organizacjami należącymi do sektora pozarządowego. Jest to uchwała Rady Gminy Przytyk w sprawie rocznego programu współpracy z organizacjami pozarządowymi. Na mocy uchwały samorząd gminy może podejmować współpracę z organizacjami należącymi do sektora pozarządowego w następujących formach:

- udzielanie dotacji na realizację zadań publicznych dla organizacji pozarządowych i pożytku publicznego,
- udzielanie wsparcia technicznego dla organizacji,
- użyczenie bądź wynajmowanie, w miarę możliwości na preferencyjnych warunkach, lokali komunalnych organizacjom na ich działalność statutową,
- promowanie działalności organizacji i pomoc w tworzeniu ich dobrego wizerunku,
- wymiana informacji o kierunkach działania i koordynowanie działalności,
- pomoc w zdobywaniu wsparcia finansowego z innych źródeł niż budżet gminy,
- konsultowanie z podmiotami programu aktów normatywnych dotyczących ich działalności statutowej.

2.15. Problemy społeczne w świadomości mieszkańców

Podstawowym celem ankiety opracowanej dla mieszkańców Gminy Przytyk było poznanie opinii odnośnie stopnia aktualnych problemów gminy oraz kierunków jej rozwoju. Ogólnie ankieta zawierała pytania dotyczące kilku zagadnień tematycznych: opinie mieszkańców nt. stopnia rozwoju gminy, aktualne i najbardziej odczuwalne przez mieszkańców problemy wpływające na warunki życia, mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia rozwoju gminy, wizja rozwoju gminy, czyli oczekiwanego stanu, wykaz głównych działań jakie należy podjąć, aby osiągnąć zamierzone cele.

Ankiety dostępne były w Urzędzie Gminy oraz na stronie internetowej. Kwestionariusz ankiety wypełniło 83 respondentów (udział w badaniu był anonimowy oraz dobrowolny). Badania przeprowadzono od 22 lipca 2020 r. do 31 sierpnia 2020r. Wypełnione ankiety można było składać osobiście w UG w specjalnie do tego przeznaczonej urnie lub Ośrodku Pomocy Społecznej.

Istotne jest, aby scharakteryzować grupę docelową, która wzięła udział w badaniu ankietowym skierowanym do mieszkańców. W tym celu każda z przygotowanych ankiet zawierała metryczkę, w której należało odpowiedzieć na pytania o to, jaka jest struktura płci, wieku, wykształcenia oraz zatrudnienia respondenta.

Tabela nr 31. Struktura płci respondentów

PŁEĆ RESPONDENTÓW	LICZBA WYPEŁNIONYCH ANKIET
Kobieta	58
Mężczyzna	25
Razem	83

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Większość respondentów, która wzięła udział w badaniu, stanowiły kobiety, których udział wyniósł 70%, mężczyzn natomiast 30%. Oznacza to, że zaangażowanie mieszkańców w życie publiczne gminy Przytyk nie rozkłada się równomiernie z punktu widzenia struktury płci.

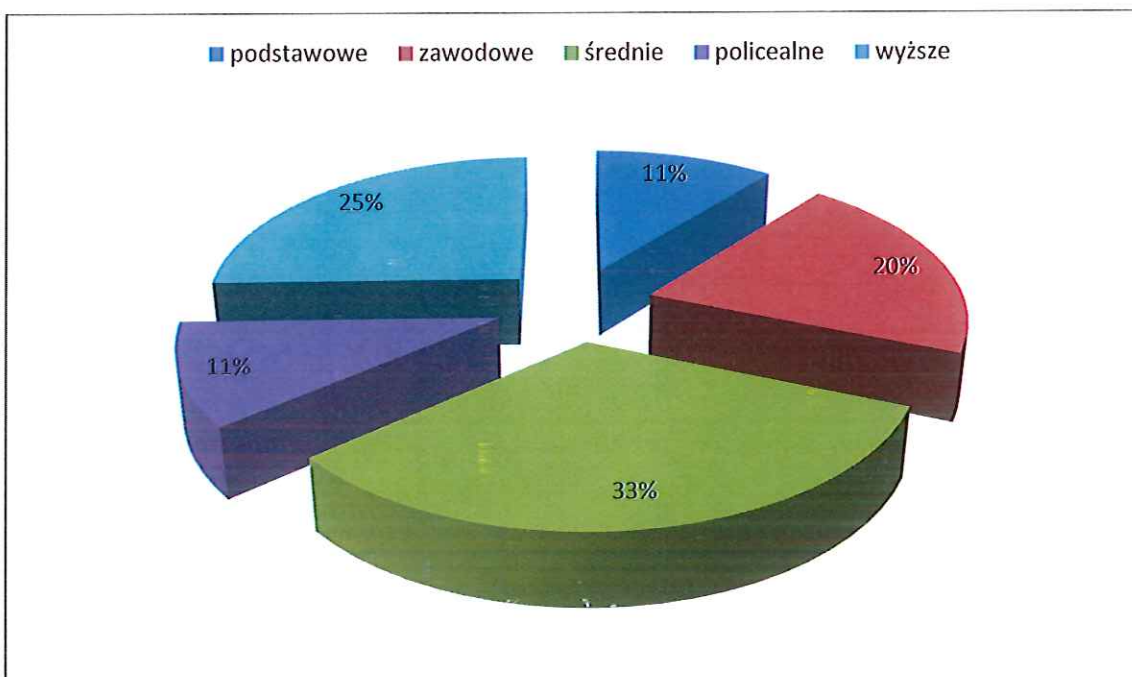
Tabela nr 32. Struktura wieku respondentów

WIEK	LICZBA WYPEŁNIONYCH ANKIET
Do 18 lat	4
19-25	7
26-59	51
60 lat i więcej	21

Źródło: Opracowanie własne na potrzeby danych ankietowych

Wśród zrealizowanych ankiet najczęściej należało do osób w wieku między 26 a 59 rokiem życia, co stanowiło 61,44% wszystkich wypełnionych ankiet. Znaczący był także udział w badaniu osób w wieku powyżej 60 lat i więcej (25,3% respondentów), w wieku 19–25 lat (8,4%). Wśród respondentów niniejszego badania najmniej z tej grupa wiekowej, tj. osoby do 18 roku życia. Odsetek procentowy tej grupy osób wyniósł zaledwie 4,81 % ogółu ankietowanych. Jest to ważna informacja z perspektywy aktywizowania osób młodych do zaangażowania w życie społeczne gminy.

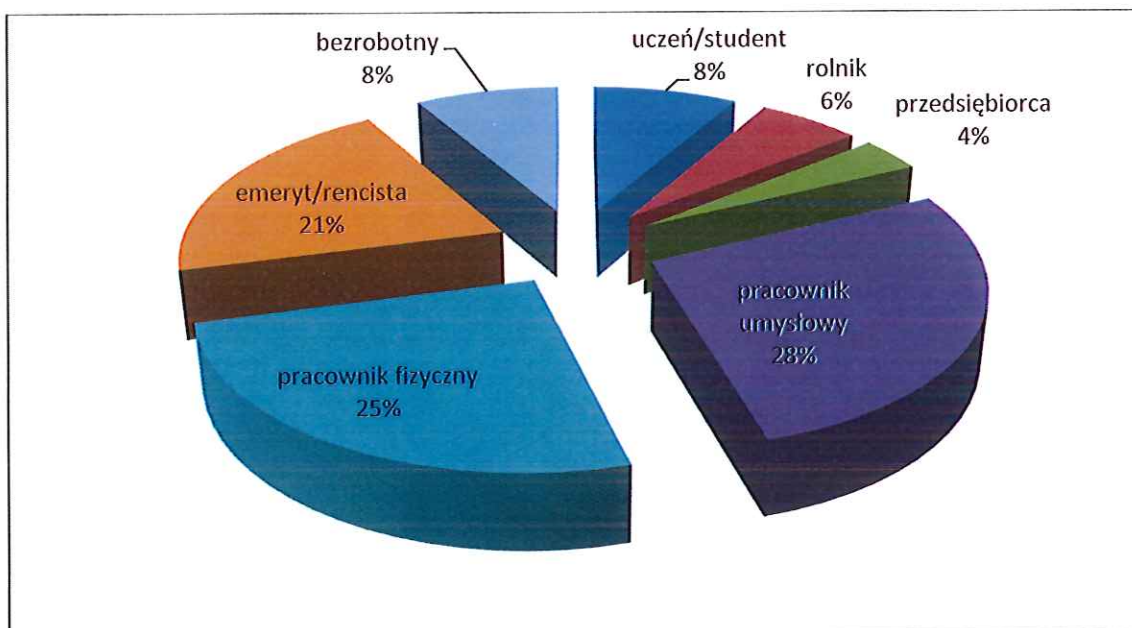
Wykres nr 10. Wykształcenie ankietowanych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Najwięcej wśród osób ankietowanych deklarowało posiadanie wykształcenia średniego (33% wskazań). Reprezentatywna była także grupa osób z wykształceniem wyższym (25%) oraz zasadniczym zawodowym (20%). Mniejszą liczną grupę swoich przedstawicieli w niniejszym badaniu mają osoby z wykształceniem podstawowym (11%) i policealnym (11%). Nie zanotowano osób z wykształceniem gimnazjalnym.

Wykres nr 11. Struktura zatrudnienia.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Najliczniej reprezentowaną grupą osób w niniejszym badaniu są pracownicy umysłowi (28 % ankietowanych), następną grupę 25 % stanowią pracownicy fizyczni. Emeryci/renciści to grupa (21% ankietowanych), grupa osób bezrobotnych to (8%) jak i grupa uczniów/student (8%) oraz prowadzących własne gospodarstwo rolne (6%). Wśród respondentów znajdują się przedstawiciele osób prowadzących własną działalność gospodarczą którzy stanowią 4 % badanych.

Celem pytania była próba zaprezentowania ogólnego poziomu jakości życia w gminie Przytyk Jest to ważna informacja w szczególności przy diagnozowaniu problemów, celów oraz kierunków rozwoju gminy, które mają na celu podwyższenie poziomu jakości życia mieszkańców.

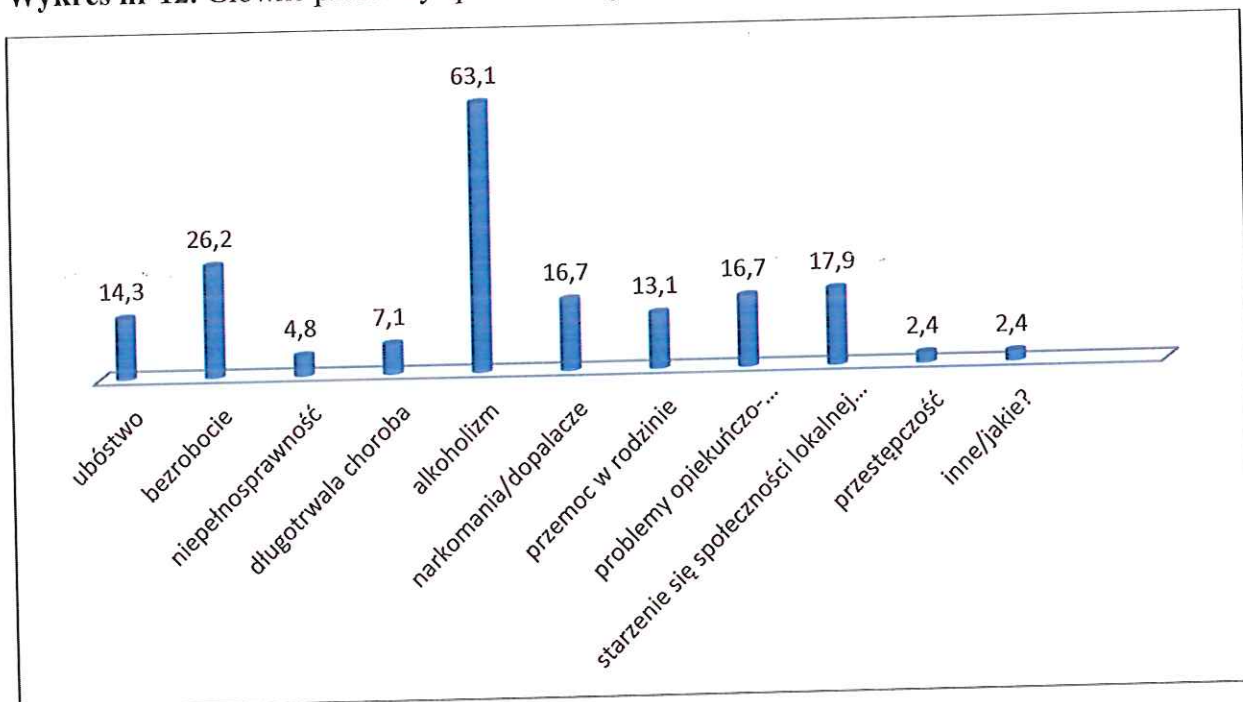
Tabela nr 33. Warunki życia w gminie

W jakim stopniu jest Pan(i) zadowolony z następujących warunków życia w Gminie Proszę zaznaczyć przy każdym stwierdzeniu poniżej jedną z możliwych odpowiedzi od 0 do 4		Bardzo niezadowolony/a	Niezadowolony/a	Niezdecydowany/a	Zadowolony/a	Bardzo zadowolony/a
1.	Organizacja czasu wolnego (koła zainteresowań, kluby sportowe)	8	22	27	21	5
2.	Dostęp do Internetu	5	10	17	37	14
3.	Dostęp do informacji na temat wydarzeń w Gminie	1	3	19	47	13
4.	Dostęp do kultury: biblioteka, wydarzenia o charakterze kulturalnym	1	6	20	46	10
5.	Organizacja imprez cyklicznych w Gminie	2	6	26	35	14
6.	Dostępność doradztwa psychologiczno – prawnego	15	26	28	13	1
7.	Dostęp do opieki medycznej	5	22	24	26	6
8.	Bezpieczeństwo publiczne	5	12	31	31	4
9.	Warunki mieszkaniowe	1	8	14	47	13
10.	Miejsca rekreacji (np. parki, skwery, place zabaw)	1	4	23	40	15
11.	Jakość oferty edukacyjnej	1	13	28	38	3
12.	Dostępność przedszkoli	1	13	18	43	8
13.	Stopień czystości	3	14	17	43	6
14.	Dostępność handlu i usług	2	3	23	40	15
15.	Udział mieszkańców w życiu publicznym Gminy	2	9	30	37	5

Źródło: Opracowanie własne na potrzeby danych ankietowych

Należy zwrócić uwagę, że zdecydowana większość mieszkańców gminy Przytyk jest zadowolona z warunków życia w gminie. Niezdecydowanie (1,9 %) pozostaje w sferze organizacji czasu wolnego (koła zainteresowań, kluby sportowe) jak i dostępności do doradztwa psychologiczno – prawnego, natomiast w kwestii bezpieczeństwa publicznego liczba osób niezdecydowanych i zadowolonych pozostaje na tym samym poziomie ankietowanych (1,51 %).

Wykres nr 12. Główne problemy społeczne w gminie

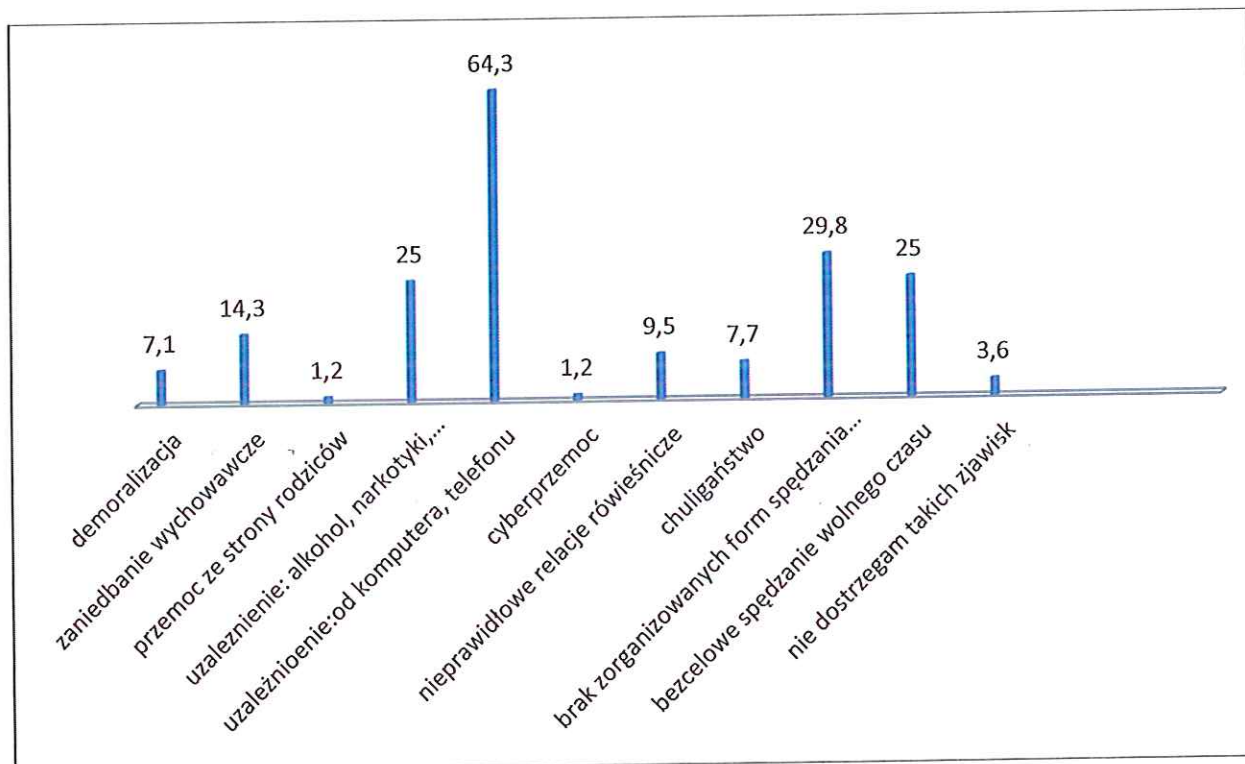

Źródło: Opracowanie własne na potrzeby danych ankietowych

Z przedstawionych powyżej danych wynika, że dominującymi problemami społecznymi wśród mieszkańców gminy jest alkoholizm 63,1%, bezrobocie 26,2 %, starzenie się społeczności lokalnej 17,9%. Na tym samym poziomie 16,7 % kształtują się problemy opiekuńczo – wychowawcze/ dysfunkcyjność rodzin i narkomani a dopalacze. Wydaje się, że wzrost rozpowszechniania używania substancji psychoaktywnych, a szczególnie picia alkoholu oraz zażywanie środków odurzających, jest efektem głębokiej zmiany obyczajowej, której dotychczasowe zabiegi profilaktyczne nie są w stanie skutecznie się przeciwstawić. Potrzebna jest mobilizacja wielu jednostek oraz ich wzmożone wspólne działanie ukierunkowane na ten problem. Potrzebna jest więc współpraca psychologa, szkoły, kościoła, rodziny, ośrodków życia kulturalnego. Pozostałe problemy wydają się być mniejsze w porównaniu z powyższymi. Biorąc jednak pod uwagę trudności z ich wyeliminowaniem z życia mieszkańców np. przemoc w rodzinie, długotrwała choroba, niepełnosprawność czy przestępczość stwierdzić należy, że praca z osobami i rodzinami

dotkniętymi wymienionymi dysfunkcjami jest bardzo ważna co obrazuje następująca tabela dotycząca negatywnych zjawisk odnoszących się do dzieci i młodzieży.

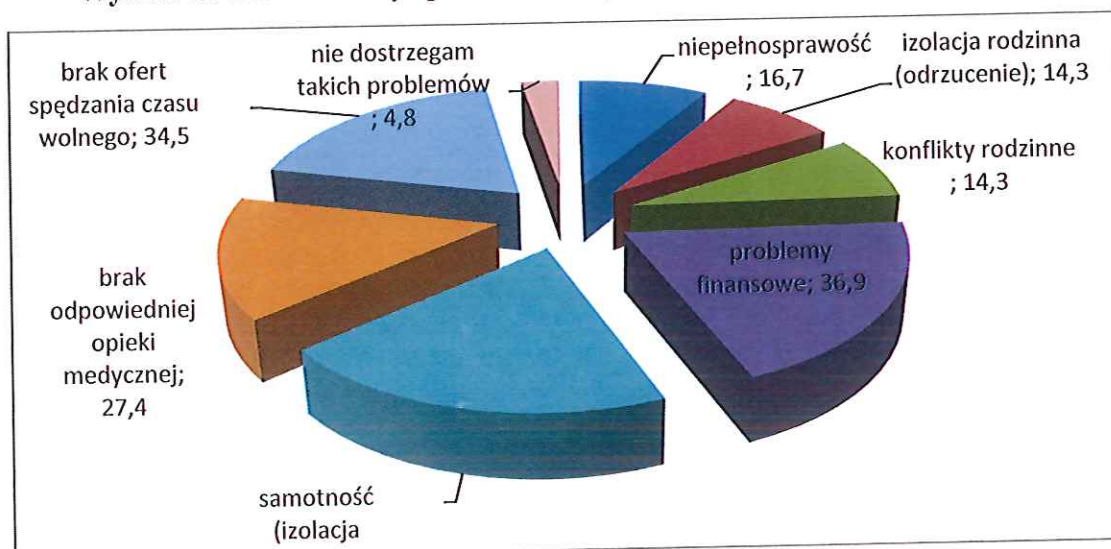
Wykres nr 13. Negatywne zjawiska wśród dzieci i młodzieży

Źródło: Opracowanie własne na potrzeby danych ankietowych

Z analizy danych ankietowych wynika, że wśród negatywnych zjawisk odnoszących się do dzieci i młodzieży respondenci wskazali uzależnienia od komputera lub telefonu 64,3% jako najbardziej dostrzegalne, brak zorganizowanych form spędzania wolnego czasu 29,8 %, bezcelowe spędzanie wolnego czasu i uzależnienia od alkoholu narkotyków, dopalaczy kształtują się na poziomie 25%, natomiast zaniedbywania wychowawcze wskazało 14,3%. Dostrzeżono na poziomie 9,5 % nieprawidłowe relacje rówieśnicze/przemoc rówieśnicza, chuligaństwo 7% i demoralizację 7,1%.

Wykres nr 14. Problemy społeczne, których doświadczają osoby starsze.

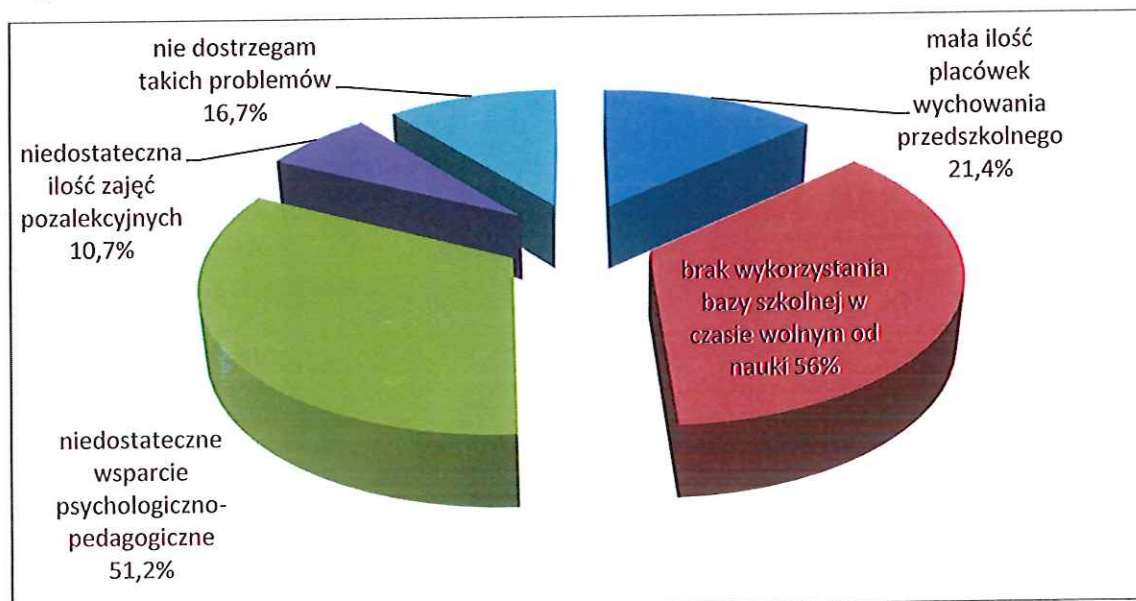

Źródło: Opracowanie własne na potrzeby danych ankietowych

W związku z nieustającym procesem starzenia się społeczeństwa i towarzyszącym mu wzrostem liczby osób w wieku poprodukcyjnym na terenie gminy narastają problemy osób starszych. Samotność (izolacja społeczna) i problemy finansowe kształtują się na tym samym poziomie 36,9%, brak ofert spędzania czasu wolnego to 34,5%, a brak odpowiedniej opieki medycznej to 27,4 %. Jest to szczególna grupa osób, wymagająca nie tylko wsparcia finansowego, ale także stałej pomocy i wsparcia w codziennym funkcjonowaniu jak i wykorzystaniu nabytych doświadczeń, umiejętności jak i zagospodarowania czasu wolnego.

Następnym problemem społecznym wynikający z danych ankietowych jest obszar opieki zdrowotnej. Poproszono respondentów o zaznaczenie 2 odpowiedzi. Z zebranych ankiet wynika, że dla 52 osób problemem jest ograniczona liczba lekarzy specjalistów, 34 osoby dostrzega długi okres oczekiwania na usługi medyczne, 31 osób stwierdziła dostępność do lekarza rodzinnego, 17 osób dostrzega niewystarczającą profilaktykę i edukację zdrowotną, 12 osób widzi ograniczenia liczby wizyt domowych, a 6 osób nie dostrzega problemów związanych w obszarze opieki zdrowotnej.

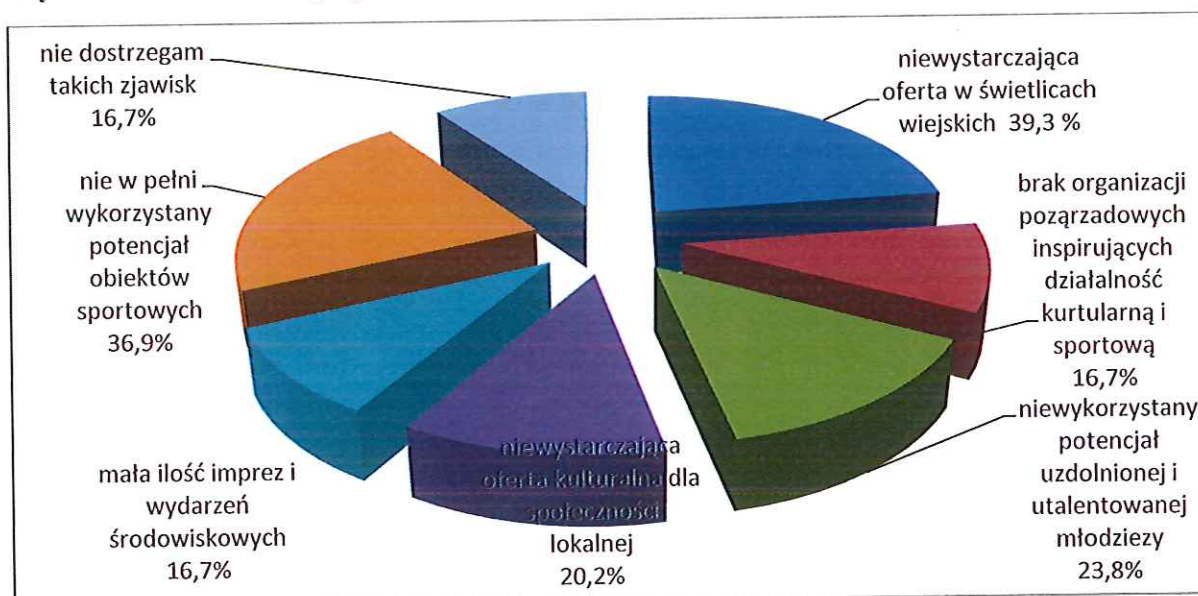
Wykres nr. 15. Obszar edukacji

Źródło: Opracowanie własne na potrzeby danych ankietowych

Analizując wyniki badań ankietowych można wysunąć wnioski, że 56 % respondentów wskazuje na brak wykorzystania bazy szkolnej w czasie wolnym od nauki. 51,2% wskazało niedostateczne wsparcie psychologiczno-pedagogiczne, natomiast 21,4 % wskazało małą ilość placówek wychowania przedszkolnego, a 10,7 % niedostateczną ilość zajęć pozalekcyjnych min. (język angielski czy język niemiecki). 16,7% badanych nie dostrzega takich problemów w obszarze edukacji.

Wykres nr 16. Problemy społeczne w obszarze sportu i kultury.

Źródło: Opracowanie własne na potrzeby danych ankietowych

Wśród osób, które podzieliły się swoją opinią, najwyższy odsetek – 39,3 % wskazało na niewykorzystaną ofertę świetlic wiejskich, nie w pełni wykorzystany potencjał obiektów sportowych 36,9 %, a także 23,8 % ankietowanych niewykorzystany potencjał uzdolnionej i utalentowanej młodzieży w gminie Przytyk. Niewystarczającą ofertę kulturalną dla społeczności lokalnej wskazało 20,2%, brak organizacji pozarządowych inspirujących działalność kulturalną i sportową zaznaczyło 16,7 % ankietowanych.

Zapytano respondentów w jakim obszarze samorządu lokalnego powinien położyć największy nacisk w celu rozwiązania najważniejszych problemów społecznych w Gminie Przytyk. Poproszono o zaznaczenie maksymalnie 5 odpowiedzi. Wynik % zebranych ankiet:

- dostęp do opieki medycznej – 60,7%
- zwiększenie dostępu do specjalistycznego poradnictwa - 54,8%
(psycholog – 16 osób, prawnik – 23 osoby, terapeuta uzależnień 7 osób)
- poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych – 36,9%
- aktywizacja społeczna ludzi starszych – 34,5%
- wsparcie osób poszukujących pracy – 33,3 %
- zwiększenie liczby mieszkań socjalnych – 23,8%
- zwiększenie dostępności do usług medycznych, w tym lekarzy specjalistów - 23,8%
(wskazano: kardiolog - 8 osób, ginekolog - 4osoby, dermatolog - 1 osoba, okulista – 5 osób, neurolog - 2osoby, psychiatra - 2 osoby, ortopeda 2 osoby, onkolog - 1osoba, chirurg naczyniowy - 1 osoba, stomatolog - 1osoba)
- inwestycje w infrastrukturę – 22,6 %
- rozwój oferty kulturalnej i rozrywkowej – 21,4%
- rozwój infrastruktury turystycznej na terenie Gminy – 19%
- poprawa bezpieczeństwa i ład publicznego -17,9%
- prowadzenie polityki mającej na celu przyciągnięcie inwestorów zewnętrznych – 15,5%
- rozbudowa bazy sportowej i rekreacyjnej – 15,5%
- zwiększenie pomocy osobom/ rodzinom znajdującym się w sytuacjach kryzysowych – 15,5%
- wsparcie pracodawców oraz przedsiębiorczości – 14,3%
- rozwój bazy edukacyjnej – 14,3%

Respondenci wskazali również inne ważne problemy, które według ankietowanych mogą mieć znaczenie przy opracowaniu Strategii Rozwiązywania problemów Społecznych Gminy Przytyk są nimi:

- brak niewystarczających połączeń komunikacyjnych Przytyk – Radom,
- poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego w drodze na Orlik (brak ścieżki rowerowej),
- zwiększenie częstotliwości odbioru odpadów komunalnych;

W toku przeprowadzonej analizy wynika, że mieszkańcy gminy Przytyk świadomie definiują swoje potrzeby i kierunki rozwoju dla gminy jak również wskazują istniejące problemy społecznie istotne wg ankietowanych.

2.16. Analiza SWOT

Bardzo użyteczną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych jest coraz powszechniej stosowana w pracach nad strategią analiza SWOT. Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów: Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu). Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron organizacji oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed organizacją. Analizę tę można z powodzeniem zastosować do dowolnego przedsięwzięcia, włącznie z programowaniem strategicznym.

Wnikliwe opracowanie SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Przy właściwym opracowaniu stanowi punkt wyjściowy dla określania celów strategicznych oraz projektów socjalnych.

Analiza SWOT obejmuje:

- **sily** – wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **słabości** – wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **szanse** – zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów,
- **zagrożenia** – zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów.

Wynik prac obrazują prezentowane poniżej zestawienia. Dodać należy, że w analizie SWOT odniesiono się wyłącznie do kwestii społecznych.

Tabela nr 34. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Dodatni przyrost naturalny • Położenie geograficzne Gminy • Duży potencjał ludzki: wykształcona i doświadczona kadra pomocy społecznej, urzędu gminy, oświaty, służby zdrowia oraz kultury • Znajomość środowiska przez pracowników socjalnych • Właściwa współpraca pomiędzy instytucjami zajmującymi się problematyką rodzin • Odpowiednio wyposażone i rozwinięte placówki oświatowe • Działalność instytucji kultury • Bezpłatny dostęp do infrastruktury sportowej • Działalność klubów sportowych • Systematyczny spadek bezrobocia • Podejmowanie istotnych przedsięwzięć inwestycyjnych • Pozyskiwanie przez Gminę środków pozabudżetowych • Zaangażowanie Policji w bezpieczeństwo mieszkańców. • Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi. • Relatywnie niski wskaźnik przestępczości. • Wysoki wskaźnik wykrywalności przestępstw. • Potencjał instytucji i dostępnych rozwiązań pomocowych. • Podejmowanie współpracy z wieloma podmiotami w obszarze pomocy społecznej. • Zaangażowanie Gminy w życie mieszkańców • Dobra współpraca i relacje między władzami gminy • Promocja gminy 	<ul style="list-style-type: none"> • Spadek liczby ludności. • Wysoki odsetek osób długotrwale bezrobotnych. • Średnie miesięczne wynagrodzenie zdecydowanie niższe niż wartości liczone dla województwa oraz kraju. • Słabo rozwinięta sfera rekreacyjna • Mała aktywność społeczna, słabe więzi społeczne • Brak lokali socjalnych • Mała liczba lokali komunalnych. • Łatwy dostęp do środków uzależniających • Niska świadomość mieszkańców dotycząca działań podejmowanych przez gminę • Niska aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców • Brak organizacji pozarządowych działających na rzecz rodzin • Brak placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (jak np. świetlice środowiskowe)

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Spadek problemu ubóstwa. • Spadek liczby osób bezrobotnych • Wzrost wskaźnika średniego wynagrodzenia • Rozwój instytucji pomocowych oraz zwiększenie świadomości uczniów i mieszkańców na temat ich istnienia. • Wykorzystanie potencjału nauczycieli szkół do projektowania działań profilaktycznych i zajęć pozalekcyjnych • Możliwość uczestnictwa w szkoleniach podnoszących wiedzę i kompetencje kadry pracującej z rodzinami i dziećmi • Tworzenie i wdrażanie programów profilaktycznych i pomocowych • Rozwój szkolnictwa • Dostępność do lekarzy specjalistów i usług medycznych • Promowanie zdrowego stylu życia • Powstawanie i rozwój stowarzyszeń i organizacji pozarządowych • Pozyskanie liderów • Rozwój przedsiębiorczości, w tym drobnej wytwórczości i usług dla rolnictwa • Wykorzystanie zewnętrznych środków finansowych • Stabilność prawa, w szczególności przepisów dotyczących zabezpieczenia społecznego 	<ul style="list-style-type: none"> • Niestabilność prawa, brak jasnych uregulowań prawnych w zakresie rozdziału zadań i środków Państwo – Gmina, • Obciążanie samorządów zadaniami bez odpowiedniego zabezpieczenia finansowego • Migracja młodych osób poza teren Gminy w poszukiwaniu pracy • Spadek aktywizacji zawodowej mieszkańców • Brak liderów • Zjawisko „dziedziczenia bezrobocia” i wyuczonej bezradności • Wzrost alkoholizmu wśród mieszkańców i uczniów • Niska świadomość dotycząca szkodliwości zażywania dopalaczy oraz narkotyków • Wzrost przestępczości, w tym zachowań przemocowych wśród młodzieży • Wykluczenie społeczne osób uzależnionych, nieporadnych życiowo i bezrobotnych • Wzrost rodzin niewydolnych wychowawczo • Obciążanie samorządów zadaniami bez odpowiedniego zabezpieczenia finansowego • Osłabienie więzi społecznych i rodzinnych, • Wyuczona bezradność, roszczeniowość postaw • Ubożenie społeczeństwa • Starzenie się społeczeństwa i konieczność zapewnienia opieki osobom przewlekle chorym i samotnym • Izolacja społeczna

	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost zachorowalności na choroby przewlekłe, w tym choroby psychiczne • Sytuacja epidemiologiczna w kraju
--	---

2.17. Zasoby umożliwiające rozwiązywanie problemów społecznych

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów społecznych określamy instytucje znajdujące się na terenie gminy lub obejmujące swym zasięgiem działania jej mieszkańców, które funkcjonują w obszarze polityki społecznej i rozwiązują dane problemy. Są to zarówno jednostki samorządowe, jak i niepubliczne, na przykład organizacje pozarządowe.

2.17.1. Instytucje oferujące pomoc i wsparcie

Instytucją oferującą pomoc i wsparcie mieszkańcom gminy jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej mieszczący się w Przytyku. Podmiotem prowadzącym jednostkę jest Gmina Przytyk. Ośrodek realizuje zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych, m.in. koordynuje rozwiązywanie problemów społecznych w gminie. Kadre jednostki prezentujemy w tabeli poniżej:

Tabela nr 35. Kadra Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w 2019 roku

Wyszczególnienie		Liczba etatów na dzień 31.12.2019 roku
Pracownicy	kadra kierownicza	1
	pracownicy socjalni	5
	asystent rodziny	1
	opiekunka osób starszych	1
	pozostali pracownicy	3

Zródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Przytyku.

Ośrodek, realizując m.in. zadania wynikające m.in. z ustawy o pomocy społecznej, koordynuje rozwiązywanie problemów społecznych w gminie. Oferta jednostki skierowana jest do mieszkańców gminy, którzy znajdują się w trudnej sytuacji materialno-bytowej i zdrowotnej.

Kadrę Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej stanowią: kierownik, pięciu pracowników socjalnych (w tym 1 umowa na zastępstwo – urlop macierzyński pracownika), asystent rodziny, opiekunka osób starszych i trzech pracowników realizujących świadczenie rodzinne. Uczestniczą oni w różnych formach doskonalenia i podnoszenia kwalifikacji, wśród których wymienić należy szkolenia i konferencje w zakresie świadczeń rodzinnych, pomocy społecznej, przemocy w rodzinie.

2.18. Podsumowanie diagnozy i prognoza zmian do 2030 roku

Zespół dokonujący diagnozy problemów społecznych na terenie gminy Przytyk korzystał z szeregu możliwości pozyskania informacji od jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego, jednostek pozarządowych oraz instytucji współdziałających w szeroko rozumianym obszarze polityki społecznej. Nie poprzestając na analizie źródeł zastanych, korzystano ze źródeł wywołanych, tj. badań ankietowych i analizy SWOT.

Sumując uzyskane informacje i nakładając wyniki diagnozy na zakres możliwości kompetencyjnych samorządu, możemy wskazać najważniejsze obszary problemowe, których rozwiązanie powinno stać się przedmiotem troski samorządu lokalnego, a są one treścią części programowej niniejszego dokumentu.

Zespół przygotowujący dokument uznał, iż w pierwszej kolejności należy zaprogramować działania służące wspieraniu rodziny, którą należy wzmocnić tak, by skuteczniej mogła opierać się kryzysom powodowanym przez czynniki zewnętrzne, takie jak np. niedostatki wynikające z niskich zarobków, czy też czynniki wewnętrzne powodujące rozpad pożycia, np. problem alkoholowy i przemoc domowa. Istotnym zagadnieniem jest przeciwdziałanie uzależnieniom, negatywnie wpływającym na kondycję lokalnej społeczności i stanowiącym podłoże przemocy w rodzinie. Szczególnej troski wymagają dzieci i młodzież pozbawione opieki i kontroli poprzez odpowiednią ofertę spędzania czasu wolnego. Wsparcia należy także udzielić osobom dotkniętym lub zagrożonym bezrobociem, ubóstwem oraz osobom starszym i niepełnosprawnym – grupom szczególnie podatnym na marginalizację i wykluczenie społeczne. Zespół przygotowujący

dokument uznał ponadto, iż należy zaprogramować działania służące integracji mieszkańców gminy oraz budowaniu lokalnego partnerstwa na rzecz samodzielnego rozwiązywania problemów społecznych.

Tworząc politykę społeczną na poziomie lokalnym, zgodnie z zasadami pomocniczości i partycypacji społecznej, należy dostrzec w dokumencie programowym powyższe problemy i wskazać odpowiednie propozycje ich rozwiązania.

Rozmiary zjawiska uzależnień odnotowane w oficjalnych statystykach gminy z całą pewnością różnią się od faktycznego stanu (tylko część mieszkańców mających problem z nadużywaniem środków psychoaktywnych sięga po profesjonalną pomoc). Najlepiej widać to w sferze odczuć ankietowanych, którzy bardzo często wskazują na alkoholizm czy -narkomanię jako poważny problem społeczny. Uzależnieniom towarzyszy często ubóstwo i bezrobocie. Wydaje się, że w perspektywie 2030 roku, nadal kwestia ta pozostanie poważnym wyzwaniem dla kształtowania lokalnej polityki społecznej i stąd konieczne będą działania profilaktyczne dla całej populacji szczególnie dzieci i młodzieży, jak i interwencyjne wobec osób nadużywających alkoholu. W odniesieniu do dzieci i młodzieży szczególnie cenne będą inicjatywy dotyczące zagospodarowania ich wolnego czasu oraz rozwój profesjonalnej pomocy pedagogicznej i psychologicznej, która może być realizowana także w środowisku lokalnym w oparciu o świetlice socjoterapeutyczne.

Z alkoholem często wiąże się kwestia przemocy w rodzinie. Wydaje się, że o ile jej poziom nie będzie wzrastał, to wraz ze wzrostem świadomości społecznej, coraz więcej przypadków będzie ujawnianie, stąd instytucje samorządu lokalnego muszą wykazać aktywność w przychodzeniu pomocą zarówno osobom doznającym przemocy jak i poprzez stosowne programy psychologiczne skierowane do osób stosujących przemoc. Cenny będzie także rozwój kampanii informacyjnych adresowanych zarówno do ogółu społeczeństwa jak i wybranych grup zawodowych celem zwiększania ich profesjonalizmu.

Potencjał społeczny środowiska lokalnego jest i będzie jednym z najważniejszych elementów kształtujących przestrzeń polityki społecznej. Aktywność obywateli koncentrująca się m.in. w działaniach organizacji pozarządowych należy wspierać poprzez rozmaite instrumenty, które będą miały wpływ na rozwój osobowy organizacji i szersze ich włączenie w nurt życia publicznego.

W procesie tym bardzo ważne jest nowe określenie roli organizacji pozarządowych w ciągu najbliższych lat oraz systematyczne inwestycje w budowę kapitału społecznego w szczególności poprzez edukację osób dorosłych.

3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

3.1 MISJA I WIZJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Wizja rozwiązywania problemów społecznych dla gminy Przytyk została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów strategicznych.

WIZJA

SAMORZĄD GMINY PRZYTYK DĄŻY DO PODNIESIENIA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, WZMOCNIENIA POZYCJI RODZIN, PROMOWANIA GMINY I LOKALNYCH WYDARZEŃ, DAŻĄC DO STWORZENIA WARUNKÓW PRZYJAZNYCH I WSPIERAJĄCYCH SPOŁECZNOŚĆ LOKALNĄ.

Sformułowanie misji powinno zawierać odpowiedzi na kilka podstawowych pytań, kim jesteśmy? komu służymy? dlaczego istniejemy? jak realizujemy nasze zamierzenia? jakim etosem się kierujemy? Misja to sens naszego istnienia i działania.

MISJA

ZAPEWNIENIE MIESZKAŃCOM GMINY PRZYTYK WARUNKÓW SPRZYJAJĄCYCH OSOBISTEMU ROZWOJOWI, PRZECIWDZIAŁANIE MARGINALIZACJI I WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU ORAZ DAŻENIE DO INTEGRACJI SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ.

ZWIĄZEK MISJI Z CELAMI STRATEGICZNYMI

Związek misji z celami strategicznymi przedstawiono w formie diagramu ostrosłupowego, uzależniając położenie poszczególnych celów strategicznych od liczby mieszkańców gminy w stosunku do których adresowane będą cele operacyjne i kierunki działań zawarte w części programowej strategii. Cel strategiczny nr 3 dotyczący zwiększenia dostępności do opieki zdrowotnej oraz poprawy bezpieczeństwa publicznego obejmuje zdecydowaną większość mieszkańców, dlatego stanowi podstawę ostrosłupa, kolejne cele, oczywiście są nie mniej ważne, ale za każdym razem obejmują one wybrane - nieco mniejsze - grupy społeczne. Należy przyjąć, że zestawienie ma charakter wyłącznie poglądowy w praktyce wybrane rodziny i mieszkańcy będą mogli być obejmowani realizacją programów i projektów z dwóch a nawet trzech celów strategicznych w zależności od pojawiających się w poszczególnych rodzinach problemach społecznych.

Cel strategiczny 1: Poprawa skuteczności wsparcia w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy					
Cele operacyjne	Kierunki działań	Wskaźniki kierunków działań	Wykonawcy	Budżet	Harmonogram realizacji
<p>1.1</p> <p>Profilaktyka i edukacja w zakresie uzależnień mieszkalców Gminy Przytyk</p>	<p>1. Wspomaganie świadomego i odpowiedzialnego korzystania z nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych;</p> <p>2. Realizacja programów profilaktycznych wśród dzieci i młodzieży;</p> <p>3. Kształtowanie postaw asertywnych wobec nałogów przy wsparciu pedagogicznym;</p> <p>4. Spotkania i prelekcje na temat uzależnień i przemocy;</p> <p>5. Udział w konkursach i akcjach profilaktyki uzależnień;</p> <p>6. Udział w kampaniach dotyczących problematyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy (np. Postaw na rodzinę, Przeciw pijanym kierowcom);</p> <p>7. Wdrażanie i realizacja gminnych programów dot. przemocy i uzależnień.</p>	<p>1. Liczba prelekcji/warsztatów;</p> <p>2. Liczba zrealizowanych programów profilaktycznych</p> <p>3. Liczba uczestników prelekcji/warsztatów;</p> <p>4. Nakład plakatów i ulotek;</p> <p>5. Liczba zorganizowanych konkursów;</p> <p>6. Liczba przyjętych programów;</p>	<p>UG, Placówki oświatowe, GOPS, GKRPA, ZI, SPZOZ, Policja, GOK, GBP</p>	<p>Budżet samorządu lokalnego, środki zewnętrzne.</p>	<p>2021-2030</p>
<p>1.2</p> <p>Wsparcie i poprawa skuteczności działań na rzecz rodzin z problemem uzależnień i przemocy</p>	<p>1. Podnoszenie kompetencji kadry świadczącej pomoc;</p> <p>2. Rozwój poradnictwa specjalistycznego oraz terapeutycznego;</p> <p>3. Stosowanie procedury „Niebieskiej Karty” jako elementu profesjonalnego systemu przeciwdziałania przemocy w środowisku lokalnym;</p> <p>4. Stała współpraca instytucji na rzecz osób i rodzin borykających się z problemem uzależnień i przemocy;</p> <p>5. Monitorowanie zjawiska uzależnień i przemocy wśród uczniów.</p>	<p>1. Liczba szkoleń/warsztatów;</p> <p>2. Liczba osób biorących udział w szkoleniach;</p> <p>3. Liczba udzielonych porad;</p> <p>4. Liczba sporządzonych „Niebieskich Kart”;</p> <p>5. Liczba spotkań grup roboczych;</p> <p>6. Liczba sporządzonych ankiet.</p>	<p>Placówki oświatowe, GOPS, GKRPA, ZI, SPZOZ, Policja, GOK</p>	<p>Budżet samorządu lokalnego, środki zewnętrzne</p>	<p>2021-2030</p>

Cel strategiczny 2: Wspieranie osób i rodzin ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży					
Cele operacyjne	Kierunki działań	Wskaźniki kierunków działań	Wykonawcy	Budżet	Harmonogram realizacji
<p>2.1</p> <p>Wzrost kompetencji rodzicielskich i wspomaganie rodzin w procesie wychowania</p>	<p>1. Wsparcie asystenta rodziny;</p> <p>2. Diagnoza potrzeb uczniów i rodziców;</p> <p>3. Warsztaty podnoszące kompetencje rodzicielskie, prelekcje ze specjalistami dla rodziców i dzieci;</p> <p>4. Propagowanie ofert poradni psychologiczno-pedagogicznych i innych instytucji działających na rzecz rodziny;</p> <p>5. Pozykanie psychologa szkolnego;</p> <p>6. Prowadzenie zajęć wychowujących do życia w rodzinie.</p>	<p>1. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny;</p> <p>2. Liczba rodziców uczestniczących w prelekcjach, zajęciach, warsztatach;</p> <p>4. Liczba uczniów objętych wsparciem;</p> <p>5. Zawarcie umowy z psychologiem.</p>	<p>UG, Placówki oświatowe, GOPS, SPZOZ, GOK</p>	<p>Budżet samorządu lokalnego, środki zewnętrzne</p>	<p>2021-2030</p>
<p>2.2</p> <p>Wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży oraz kształtowanie właściwych postaw społecznych</p>	<p>1. Organizacja zajęć wyrównawczych oraz zajęć sportowych;</p> <p>2. Prowadzenie zajęć pozalekcyjnych z uzdolnionymi uczniami, kół zainteresowań oraz przygotowywanie do konkursów;</p> <p>3. Prowadzenie prelekcji z przedstawicielami służ publicznych;</p> <p>4. Rozwój działalności wolontariatu, w tym akcji pomocy koleżeńskiej;</p> <p>6. Rozwijanie wśród dzieci i młodzieży różnorodnych zainteresowań poprzez organizację warsztatów (taneczne, muzyczne,</p>	<p>1. Liczba przeprowadzonych zajęć;</p> <p>2. Liczba przeprowadzonych prelekcji;</p> <p>3. Liczba działań wolontariatu;</p> <p>4. Liczba akcji koleżeńskich;</p> <p>5. Liczba festynów;</p> <p>6. Liczba spektakli, przedstawień teatralnych;</p> <p>7. Liczba przeprowadzonych konkursów;</p> <p>8. Liczba spotkań;</p>	<p>UG, Placówki oświatowe, SPZOZ, GKRPA, GOK, GBP</p>	<p>Budżet samorządu lokalnego, środki zewnętrzne</p>	<p>2021-2030</p>

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Przytyk na lata 2021 - 2030

	<p>wokalne, plastyczne, teatralne, fotograficzne, dziennikarskie i inne);</p> <p>7. Organizowanie spektakli, przedstawień teatralnych dla społeczności;</p> <p>8. Organizacja konkursów dla dzieci przedszkolnych i szkolnych, młodzieży i dorosłych;</p> <p>9. Organizacja spotkań autorskich i wykładów, spotkania z ludźmi kultury i sztuki, organizacja widowisk, festiwali, wystaw;</p> <p>10. Organizowanie festynów i spotkań rodzinnych (Dzień Babci, Dzień Dziadka, Dzień Matki, Dzień Ojca).</p>			
<p>2.3 Popularyzacja zdrowego stylu życia oraz aktywnego wypoczynku</p>	<p>1. Propagowanie i organizowanie aktywnych form spędzania czasu wolnego;</p> <p>2. Organizacja zajęć i zawodów sportowych;</p> <p>3. Prowadzenie treningów dla członków klubów sportowych;</p> <p>4. Organizacja wycieczek turystyczno – krajoznawczych;</p> <p>5. Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej wśród uczniów.</p>	<p>1. Liczba prelekcji, szkoleń i spotkań;</p> <p>2. Ilość zorganizowanych zawodów sportowych;</p> <p>3. Liczba członków klubów sportowych;</p> <p>4. Liczba wycieczek.</p>	<p>Placówki oświatowe, SPZOZ, GKRPA, GOK, kluby sportowe, organizacje pozarządowe</p>	<p>Budżet samorządu lokalnego, środki zewnętrzne</p> <p>2021-2030</p>
<p>2.4 Rozwój i modernizacja infrastruktury instytucji kultury, oświaty, biblioteki oraz</p>	<p>1. Rozbudowa placówek oświatowych i infrastruktury wokół szkół i przedszkola (np. parkingi, modernizacja placów zabaw, miejsce parkingowe dla niepełnosprawnych);</p> <p>2. Systematyczne doposażanie sal lekcyjnych w pomoce dydaktyczne;</p> <p>3. Wykorzystanie hali sportowej i sal gimnastycznych dla środowiska szkolnego i poza szkolnego;</p>	<p>1. liczba wykonanych prac budowlanych;</p> <p>2. wykaz zakupionych pomocy dydaktycznych;</p> <p>3. liczna zajęć sportowych zorganizowanych w czasie wolnym;</p> <p>4. liczna spotkań społeczności lokalnej;</p>	<p>UG, Placówki oświatowe, GOK, GBP, organizacje pozarządowe</p>	<p>Budżet samorządu lokalnego, środki zewnętrzne</p> <p>2021-2030</p>

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Przytyk na lata 2021 - 2030

<p>wykorzystanie bazy lokalowej w czasie wolnym od nauki</p>	<p>4. Poprawa bazy lokalowej biblioteki; 5. Zakup komputerów i urządzeń informatycznych do biblioteki; 6. Zapewnienie bezpłatnego dostępu do szerokopasmowego internetu dla wszystkich użytkowników biblioteki; 7. Udostępnienie pomieszczeń i mienia w budynkach użyteczności publicznej w celu organizacji spotkań społeczności lokalnej w sferze kultury oraz zajęć warsztatowych.</p>	<p>5. Zwiększenie powierzchni GBP (m²); 6. Liczba zakupionego sprzętu komputerowego; 7. Liczba zawartych umów.</p>		
<p>2.5 Zapewnienie wsparcia socjalnego i aktywizacja zawodowa mieszkańców gminy</p>	<p>1. Świadczenie pracy socjalnej; 2. Świadczenie pomocy finansowej i niefinansowej; 3. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych, poszukujących pracy i nieaktywnych zawodowo.</p>	<p>1. Liczba rodzin objętych pracą socjalną; 2. Liczba osób objętych wsparciem finansowym i niefinansowym; 3. Liczba wydanych skierowań do pracy, odbycia stażu, szkoleń/kursów.</p>	<p>GOPS, PUP</p>	<p>Budżet samorządu lokalnego, środki zewnętrzne, środki PUP</p> <p>2021-2030</p>
<p>2.6 Wzmacnianie grup społecznych dotkniętych problemem ubóstwa oraz wykluczenia społecznego</p>	<p>1. Wsparcie osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych poprzez: pomoc materialną oraz pracę socjalną; 2. Zapewnienie schronienia dla osób pozabawionych mieszkania; 3. Rozwój mieszkaniowego zasobu gminy.</p>	<p>1. Liczba rodzin i osób, którym udzielono wsparcia; 2. Liczba rodzin, którym udzielono schronienia; 3. Liczba lokali w mieszkaniowym zasobie gminy.</p>	<p>UG, GOPS, organizacje pozarządowe</p>	<p>Budżet samorządu lokalnego, środki zewnętrzne</p> <p>2021-2030</p>

Cel strategiczny 3: Zwiększenie dostępności do opieki zdrowotnej i poprawa bezpieczeństwa publicznego					
Cele operacyjne	Kierunki działań	Wskaźniki kierunków działań	Wykonawcy	Budżet	Harmonogram realizacji
<p>3.1</p> <p>Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej</p>	<p>Kierunki działań</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kierowanie na badania profilaktyczne; 2. Promowanie programów profilaktycznych i edukacyjnych w zakresie dbania o zdrowie; 3. Propagowanie dbałości o środowisko naturalne, w tym ochrona przyrody, ekologia; 4. Promocja tras nordic walking i ścieżek rowerowych; 5. Rozwój bazy sportowej, w tym siłowni. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób skierowanych na badania profilaktyczne; 2. Liczba programów profilaktycznych; 3. Liczba uczestników szkoleń/warsztatów/spotkań; 4. Przygotowanie i rozpowszechnienie aplikacji; 5. Liczba zakupionego sprzętu. 	<p>UG, SPZOZ, GOK, GBP, placówki oświatowe, GKRPA</p>	<p>Budżet SPZOZ, Dotacja Gminy, środki zewnętrzne</p>	<p>2021-2030</p>
<p>3.2</p> <p>Poprawa stanu zdrowia mieszkańców</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa Poradni Rehabilitacji; 2. Rozszerzenie świadczeń zdrowotnych o specjalistów m.in. okulista, ginekolog, pediatra. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Powstanie Poradni Rehabilitacyjnej; 2. Liczba zatrudnionych lekarzy specjalistów. 	<p>SPZOZ, UG</p>	<p>Budżet SPZOZ, Dotacja Gminy, środki zewnętrzne.</p>	<p>2021-2030</p>
<p>3.3</p> <p>Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w gminie</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Działania prewencyjne wśród nieletnich; 2. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze m.in. poprzez remont dróg gminnych, budowę przejść dla pieszych, ścieżek rowerowych, oświetlenia i miejsc parkingowych; 3. Patrołowanie i wizytowanie miejsc publicznych w Gminie, zwiększenie częstotliwości partoli w miejscach najbardziej zagrożonych przestępczością; 4. Edukacja wśród dzieci i młodzieży w zakresie prawidłowego poruszania się po drodze 5. Udział w akcjach ogólnopolskich (np. znicz). 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba działań prewencyjnych; 2. Ilość km wyremontowanych dróg, powstałych chodników i ścieżek rowerowych, 3. Liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w spotkaniach dotyczących w spotkaniach; 4. Ilość akcji ogólnopolskich 	<p>Policja, placówki oświatowe, GKRPA</p>	<p>Budżet samorządu lokalnego, środki zewnętrzne</p>	<p>2021-2030</p>

Cel strategiczny 4: Poprawa jakości życia osób starszych, niepełnosprawnych i przewlekle chorujących					
Cele operacyjne	Kierunki działań	Wskaźniki kierunków działań	Wykonawcy	Budżet	Harmonogram realizacji
<p>4.1 Wzmocnienie integracji osób starszych, niepełnosprawnych i przewlekle chorujących z lokalnym środowiskiem</p>	<p>1. Powołanie „Klubu Seniora”; 2. Organizacja akcji profilaktycznych propagujących zdrowy styl życia; 3. Rozwój programu „Przytyk dla Seniora” (szczępienia, rehabilitacja, badania laboratoryjne); 4. Prowadzenie zajęć z uwzględnieniem potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych, w tym kursów komputerowych, warsztatów tematycznych, aktywizujących dla seniorów; 5. Organizacja wyjazdów, wycieczek; 6. Organizacja wspólnych imprez, uroczystości integracyjnych, np. wigilii dla starszych i samotnych, Dnia Seniora, Dnia Babci i Dziadka; 7. Udogodnienie dostępu do zbiorów bibliotecznych (książka na telefon, audiobooki, książki z dużą czcionką); 7. Włączenie seniorów i osób starszych w aktywne uczestnictwo w imprezach, projektach i akcjach społecznych realizowanych na terenie gminy.</p>	<p>1. Liczba powstałych „Klubów Seniora” 2. Liczba akcji, prelekcji, warsztatów; 3. Liczba osób objętych programem „Przytyk dla Seniora”; 4. Liczba zorganizowanych zajęć; 5. Liczba wycieczek, wyjazdów; 6. Liczba imprez, uroczystości; 7. Liczba zakupionych pozycji do GBP; 8. Liczba seniorów uczestniczących w wydarzeniach.</p>	<p>UG, GOK, GBP, SPZOZ, Placówki oświatowe, GOPS,</p>	<p>Budżet samorządu lokalnego, środki zewnętrzne.</p>	<p>2021-2030</p>

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Przytyk na lata 2021 - 2030

<p>4.2 Zapewnienie dostępu osób o ograniczonej samodzielności do różnych form opieki i wsparcia</p>	<p>1. rozwijanie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania; 2. zapewnienie pobytu w domu pomocy społecznej ; 3. Rozwój pielęgniarstwa długoterminowej opieki domowej; 4. udzielanie pomocy medycznej przez pielęgniarkę środowiskową.</p>	<p>1. Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi; 2. Liczba osób przebywających w DPS; 3. Liczba osób korzystających z pielęgniarstwa opieki domowej; 4. liczba pacjentów objętych wsparciem.</p>	<p>GOPS, SPZOZ, organizacje pozarządowe, NFZ, PFRON</p>	<p>Budżet samorządu lokalnego, środki zewnętrzne,</p>	<p>2021-2030</p>
--	---	---	---	---	------------------

Cel strategiczny 5: Kreowanie warunków rozwoju świadomej i aktywnej społeczności lokalnej

Cele operacyjne	Kierunki działań	Wskaźniki kierunków działań	Wykonawcy	Budżet	Harmonogram realizacji
<p>5.1 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego</p>	<p>1. Doskonalenie kadry zaangażowanej w działalność na rzecz społeczności lokalnej; 2. Aktywizacja społeczna poprzez tworzenie i rozwój organizacji pozarządowych; 3. Opracowanie i realizacja programu współpracy z organizacjami pozarządowymi;</p>	<p>1. Liczba wspieranych inicjatyw społecznych, liczba uczestników; 2. Liczba powstałych stowarzyszeń i organizacji pozarządowych; 3. Liczba opracowanych programów;</p>	<p>UG, GOPS, organizacje pozarządowe, GOK, placówki oświatowe</p>	<p>Budżet samorządu lokalnego, środki zewnętrzne</p>	<p>2021-2030</p>

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Przytyk na lata 2021 - 2030

<p>5.2 Aktywizacja do działania na rzecz swojej społeczności</p>	<p>1. Wspieranie działających na terenie gminy organizacji społecznych; 2. Realizacja przedsięwzięć integrujących; 3. Prowadzenie konsultacji społecznych z mieszkańcami.</p>	<p>1. Liczba organizacji objętych wsparciem; 2. Liczba przedsięwzięć integrujących; 3. Liczba przeprowadzonych konsultacji społecznych.</p>	<p>UG, GOPS, GOK, GBP, Placówki oświatowe</p>	<p>Budżet samorządu lokalnego, środki zewnętrzne</p>	<p>2021-2030</p>
<p>5.3 Rozwijanie programu promocji gminy</p>	<p>1. Prowadzenie strony internetowej gminy 2. Uczestnictwo w różnego rodzaju targach, konferencjach w celu zaprezentowania gminy; 3. Zakup pozycji o regionie radomskim: zbieranie dokumentów z życia społecznego; 4. Prowadzenie kroniki biblioteki, utworzenie kartoteki regionalnej, propagowanie literatury i twórców regionalnych; 5. Organizowanie wystaw, prelekcji i konkursów z równoczesnym wspieraniem lokalnych artystów; 6. Opracowanie i dystrybucja materiałów prasowych w formie tradycyjnej i elektronicznej poświęconych gminie Przytyk.</p>	<p>1. Liczba wydarzeń, na których prezentowano gminę; 2. Liczba zakupionych pozycji; 3. Liczba zorganizowanych wydarzeń; 4. Liczba materiałów prasowych</p>	<p>UG, GOK, GBP, Placówki oświatowe</p>	<p>Budżet samorządu lokalnego, środki zewnętrzne</p>	<p>2021-2030</p>

3.3. Monitoring i sposób ewaluacji strategii

3.3.1. Monitoring

Monitoring stanowi proces gromadzenia oraz analizowania informacji ilościowych i jakościowych w celu odpowiedzi na pytania:

1. Czy cel główny i poszczególne cele szczegółowe zostały osiągnięte?
2. Czy udało się zrealizować poszczególne działania?
3. Czy pozyskiwane środki finansowe były wystarczające do realizacji poszczególnych przedsięwzięć?
4. Czy podejmowane były inne, nie zawarte w Strategii działania, które wpisywały się w realizację wizji polityki społecznej w Przytyku?
5. Czy nawiązana została wystarczająca współpraca między różnymi instytucjami organizacjami w gminie Przytyk w celu realizacji założeń Strategii?

Monitoring i ewaluacja niniejszego dokumentu będą polegać na systematycznej ocenie osiąganych wskaźników. Wskaźniki realizacji strategii zostały podane przy opisie poszczególnych celów szczegółowych. Bazą informacji do pomiaru mogą być dane GUS oraz instytucji i organizacji, które są odpowiedzialne za realizację poszczególnych celów szczegółowych. Podstawą do oceny, czy założona wizja polityki społecznej została osiągnięta będzie zestawienie wskaźników sprzed i po realizacji niniejszego dokumentu strategicznego. Jeśli zapisane w Strategii wskaźniki zostaną osiągnięte, będzie to podstawą do stwierdzenia, iż w gminie Przytyk wizja polityki społecznej została zrealizowana. Skuteczny monitoring i ewaluacja opierać się będą na dwóch elementach:

1. Zespole monitorującym Strategię w zakresie monitoringu i ewaluacji Strategii w którym na zasadzie dobrowolności będą działać przedstawiciele instytucji i organizacji zaangażowanych w sferę polityki społecznej w Gminie.
2. Ocenie stanu wdrażania Strategii – raz na dwa lata – taka częstotliwość pomiaru pozwoli na regularne sprawdzanie bieżącego stopnia osiągnięcia poszczególnych wskaźników oraz podejmowanie ewentualnych działań naprawczych.

Monitoringowi mogą podlegać również wskaźniki kontekstowe, pokazujące ogólną sytuację społeczną Gminy Przytyk, mające charakter komplementarny wobec wskaźników realizacji działań. Ich analiza pozwoli spojrzeć na proces realizacji Strategii w odniesieniu do sytuacji w gminie. Należy tu nadmienić, że katalog wskaźników ma charakter otwarty. Oznacza to, że jeżeli w procesie monitoringu zostanie zidentyfikowana potrzeba zmiany jego zakresu, możliwe

będzie wprowadzenie zmian i uzupełnień bez konieczności aktualizacji dokumentu – o ile będą one służyły lepszemu rozpoznaniu sytuacji społecznej oraz efektów wdrażania Strategii. Systematycznie prowadzony monitoring i ewaluacja Strategii dadzą możliwość kontrolowania działań podejmowanych w zakresie polityki społecznej w gminie Przytyk. Zebrane dzięki nim dane pozwolą również na skuteczniejsze planowanie przyszłych przedsięwzięć.

W obszarze polityki społecznej dysponujemy stosunkowo szeroką gamą wskaźników społecznych, za pomocą których możemy skutecznie oceniać poziom wdrażanych w wybranym sektorze zmian. Zespół wdrażający strategię będzie mógł korzystać z szerokiego wachlarza wskaźników odzwierciedlających ważne wartości zakładane do osiągnięcia i ukierunkowujące proces rozwoju.

Wskaźniki są w większości dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych instytucji zajmujących się pomocą społeczną. Część danych może być zbierana okresowo poprzez badania ankietowe wśród mieszkańców gminy oraz w kluczowych dla rozwiązywania problemów społecznych instytucjach.

Podstawowymi wskaźnikami, jakie mogą być przyjęte dla pomiaru efektywności wdrażania strategii, są wskaźniki ekonomiczne i społeczne.

- **Ekonomiczne:** stopień poniesionych nakładów, koszty jednostkowe uzyskania efektu, ilość środków finansowych przeznaczonych na realizację danego projektu.
- **Społeczne:** liczba programów i projektów socjalnych zrealizowanych w odniesieniu do poszczególnych celów strategicznych, liczba uczestników szkoleń i warsztatów, ocena wartości merytorycznej realizowanych projektów, inicjatywy społeczne w obszarze aktywizacji i integracji społecznej, liczba osób usamodzielnionych.

3.3.2. RAMY FINANSOWE

Potrzeba określenia ram finansowych strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z treści art. 16b. ust 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876). Jednym z warunków realizacji wskazanych celów w strategii rozwiązywania problemów społecznych jest jej finansowanie. Podstawowym źródłem finansowania powyższej Strategii będą środki pochodzące z budżetu Gminy Przytyk. Zaplanowane zadania w niniejszej Strategii będą finansowane także przez:

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Przytyk na lata 2021 - 2030

- budżet Wojewody,
- budżet Samorządu Województwa,
- Fundusz Pracy, – projekty systemowe i konkursowe w ramach środków z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej,
- środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- środki finansowe pozyskiwane przez organizacje pozarządowe,
- środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji Strategii.

Ramy finansowe Strategii uzależnione są od możliwości finansowych Gminy Przytyk. Realizacja poszczególnych celów i zadań wymienionych w Strategii uzależniona będzie od środków posiadanych przez Gminę oraz pozyskanych ze źródeł zewnętrznych. Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Przytyk przyjęto w oparciu o procentową strukturę wydatków socjalnych w latach 2018-2019. Prognoza uwzględnia także ryzyka finansowe tj. zmianę przepisów, wzrost wydatków, inflację.

Tabela nr 36. Wydatki wykonane w latach 2017 - 2019

Lp.	rok	Wysokość środków finansowych wydatkowanych w zakresie pomocy społecznej (dział 852) i pozostałych zadań w zakresie polityki społecznej (dział 853)	Wysokość środków finansowych wydatkowanych w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii (dział 851: 85153 przeciwdziałanie narkomani, 85154 przeciwdziałanie alkoholizmowi)	Wysokość środków finansowych wydatkowanych w zakresie rodziny (dział 855)
1.	2017	891.290	80.994	12.108.159
2.	2018	985.233	83.365	12.136.062
3.	2019	962.652	92.816	12.731.442

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Przytyku.

W prognozie na lata 2021-2030 zastosowano średnią wzrostu 2,0% w skali roku wydatków na pomoc społeczną przewidywanego na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Tabela nr 37. Wydatki prognozowane na lata 2021 - 2030

Lp.	rok	Prognoza wydatkowania środków finansowych w zakresie pomocy społecznej (dział 852) i pozostałych zadań w zakresie polityki społecznej (dział 853)	Prognoza wydatkowania środków finansowych w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii (dział 851: 85153 przeciwdziałanie narkomani, 85154 przeciwdziałanie alkoholizmowi)	Prognoza wydatkowania środków finansowych w zakresie rodziny (dział 855)
1.	2021	1.021.181	98.458	13.505.512
2.	2022	1.041.604	100.427	13.775.622
3.	2023	1.062.436	102.435	14.051.134
4.	2024	1.083.684	104.483	14.332.156
5.	2025	1.105.357	106.572	14.618.799
6.	2026	1.127.464	108.703	14.911.174
7.	2027	1.150.013	110.877	15.209.397
8.	2028	1.173.013	113.094	15.513.584
9.	2029	1.196.473	115.355	15.823.855
10.	2030	1.220.402	117.662	16.140.332

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Przytyku

3.3.3. EWALUACJA

Ewaluacja oznacza systematyczne zbieranie, analizę i interpretację danych w celu określenia wartości strategii. W szerokim pojęciu proces ten musi odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu strategia rozwiązuje realne problemy społeczności lokalnej, w wąskim zaś aspekcie ewaluacja skupia się na realizacji oceny zapisów strategii np. wskaźników realizacji celów i zadań strategii oraz rozwiązywanie problemów.

Ewaluacji podlegać będzie:

- materiał empiryczny stanowiący podstawę do analiz i ocen;
- ocena trafności, skuteczności, efektywności, użyteczności, trwałość i spójności.

Analiza przeprowadzona zostanie w szczególności pod kątem identyfikacji obszarów ryzyka i barier dla skutecznej oraz efektywnej realizacji procesów monitorowania, ewaluacji

i określenia nowych zagrożeń. Do ewaluacji zostanie wykorzystana metoda samodzielnej oceny stopnia realizacji Strategii i osiągniętych efektów, dokonywana siłami własnymi na podstawie zbioru informacji pochodzących z monitoringu, wsparta dodatkowymi narzędziami oceny.

Planuje się stosowanie szerokiego zakresu metod i technik badań społeczno-ekonomicznych służących pomiarowi efektów oraz wyjaśnieniu mechanizmów interwencji publicznej z wykorzystaniem:

- ilościowych metod badawczych – pozwoli to na gromadzenie i analizę informacji liczbowych, poznanie częstości występowania badanego zjawiska oraz określenie poziomu zależności, jakie występują pomiędzy różnymi danymi;
- technik: ankiety, zestawienia danych (np. koszty, ilość świadczeniobiorców, ilość usług);
- narzędzi: tabel, wykresów, diagramów.

Planuje się przeprowadzenie w 2031 roku ewaluację końcową, która będzie stanowić obiektywną ocenę założeń, procesu realizacji i rezultatów pod względem stosowności, skuteczności, trwałości, efektywności, a także użyteczności podjętych w ramach Strategii działań.

3.3.4. OCENA RYZYKA

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych poddany został analizie pod kątem zgodności przyjętych postanowień i sposobu ich realizacji. Kluczową okolicznością jest fakt wyznaczenia przez Strategię celów, wskazania działań dla poszczególnych obszarów wsparcia i interwencji, określenia wskaźników stopnia ich realizacji oraz szeroko zakrojony zakres konsultacji tego dokumentu dla wyeliminowania ryzyka sprzeczności z innymi strategicznymi ustaleniami i opracowaniami. Ponadto przyjęcie tego dokumentu istotnie ograniczy ryzyko planowania zadań budżetowych w sferze społecznej bez uwzględnienia rzeczywiście zdiagnozowanych problemów i potrzeb. Analiza taka przeprowadzana będzie także okresowo z wykorzystaniem danych z monitoringu, a ewentualne stwierdzone ryzyko, w szczególności wynikające ze zmiany zewnętrznych okoliczności i zdarzeń mających wpływ na realizację wyznaczonych celów i zadań na podstawie tego monitoringu i ewaluacji, będą mogły być identyfikowane i ograniczane poprzez dopuszczalną aktualizację.

3.4. Cechy projektów i programów

Strategia rozwiązywania problemów społecznych będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające budowę i realizację programów celowych zgodnych z przyjętymi kierunkami działań. Programy można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od charakteru danego projektu. Przy budowie projektów znaczenie będą miały środki, które Rada Gminy rocznie będzie przeznaczala na ten cel. Projekty winny być realizowane w ramach:

- własnych zasobów samorządu,
- poprzez organizacje pozarządowe,
- poprzez inne instytucje zewnętrzne.

Projekty i programy mogą być przyjmowane przez Radę Gminy stosownymi uchwałami, które winny przybierać formułę załączników do niniejszej strategii. Projekty i programy realizowane w ramach strategii powinny być zgodne z przyjętymi kierunkami działań. Ponadto powinny je cechować: efektywność, skuteczność i celowość.

- **Efektywność** – jest to jedna z najbardziej pożądanых cech polityki społecznej i jednocześnie kryterium jej oceny. Stosowana jest w polityce społecznej w znaczeniach nadawanych jej przez ekonomię, prakseologię i socjologię. Jest to relacja między osiągniętymi bądź planowanymi celami (korzyściami) danego działania a ponoszonymi lub planowanymi nakładami. Można tego dokonać dwoma sposobami: osiągając maksymalny stopień realizacji celu przy danym nakładzie zasobów (zwiększenie wydajności) lub używając minimalnego nakładu środków, by w jak największym stopniu zbliżyć się do realizacji celu (oszczędzanie zasobów). Efektywne programy, realizowane w ramach strategii, rozwiązują jedną kwestię społeczną, nie przyczyniając się do powstania nowych. Służą zachowaniu równowagi między interesami różnych grup społecznych oraz podnoszą poziom zaspokajania potrzeb społeczeństwa, oszczędnie i wydajnie dysponując posiadanymi środkami.
- **Skuteczność** – jest to zgodność między stanem rzeczy, określanym jako skutek danego działania, a zakładanym celem. Skuteczność jest stopniowalna: za skuteczne uznaje się nie tylko działania, których skutki są tożsame z celem, ale i te, które zbliżają do jego osiągnięcia. Skuteczność jest oceną, dla której punktem odniesienia jest wzorzec stanu docelowego. Ten stan docelowy w polityce społecznej

może być postrzegany bardziej konkretnie – jako pożądane i zaplanowane zmiany w jakiejś dziedzinie życia społecznego (np. ograniczanie obszarów biedy).

- **Celowość** – jest to cecha oznaczająca dotarcie z danym programem do środowiska osób rzeczywiście go potrzebujących. Ocena celowości powinna się opierać na rzetelnie przeprowadzonej diagnozie problemu.

3.5. WNIOSKI I PODSUMOWANIA

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Przytyk jest dostosowana do zidentyfikowanych w procesie badawczym potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania. W związku z powyższym, z jednej strony Strategia proponuje zmianę stosowanych metod tak, by chronić przed zagrożeniami społecznymi z drugiej zaś wskazuje na konieczność przejścia do prewencji trudnych sytuacji życiowych, tak aby nie dopuścić do ich wystąpienia lub maksymalnie skrócić czas ich trwania. Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuację na lokalnym rynku pracy. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem. W ramach wypracowanej strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na: wzmocnienie postaw aktywnych; wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej; partnerskich działań instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu rozwiązywania problemów społecznych. Analiza problemów społecznych będących przedmiotem niniejszej Strategii zwraca również uwagę na tzw. nowe ryzyka socjalne czyli trudne sytuacje, nie tylko materialne, które pojawiły się w efekcie zmian zwłaszcza demograficznych. Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z wytyczonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie zależnych od możliwości finansowych. Będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społecznoekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców gminy Przytyk i przepisami prawa. Wielość i różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę zwiększenia efektywności pomocy społecznej

poprzez racjonalne określanie wydatków, maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym. Przyjmuje się w niniejszym dokumencie, że osiągnięcie zamierzonego rezultatu będzie możliwe dzięki podejmowaniu działań wspierających rozwój przedsiębiorczości mieszkańców oraz ścisłej korelacji tych działań z potrzebą zapewnienia osobom pracującym warunków do wychowywania dzieci, – dostosowaniu oferty usług do potrzeb starzejącego się społeczeństwa; działania będą ukierunkowane na wspieranie rozwoju rynku usług dla seniorów, ale również na ich wszechstronną aktywizację, podniesieniu kapitału społecznego poprzez wzmocnienie potencjału istniejących i nowopowstających organizacji pozarządowych i podmiotów pożytku publicznego, które swoją działalnością wspierają społeczeństwo, wspieraniu działań prospołecznych, wolontarystycznych i samopomocowych oraz rozwijaniu umiejętności współpracy, w tym relacji Gminy – Obywatel, promowaniu i rozwijaniu inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej, doskonaleniu dialogu społecznego poprzez badanie opinii i potrzeb lokalnych, propagowaniu działań profilaktycznych i edukacyjnych dla dzieci i młodzieży, zwiększeniu dostępu do informacji o działaniach w zakresie szeroko rozumianej polityki społecznej oraz wsparciu rodzin i opiekunów osób niepełnosprawnych, chorych i starszych, interdyscyplinarnej i wielosektorowej współpracy z instytucjami i organizacjami mającymi wpływ na budowanie kolejnych narzędzi na rzecz zabezpieczenia potrzeb mieszkańców Gminy. Zgodnie z celami strategicznymi głównym założeniem niniejszego dokumentu jest to, że jego realizacja powinna przyczynić się do dobrej jakości życia mieszkańców gminy Przytyk, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Gminy, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najskuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

4. Uwagi końcowe

Autorzy niniejszego dokumentu dziękują wszystkim, którzy w jakikolwiek sposób przyczynili się do jego powstania – w szczególności za udostępnienie danych niezbędnych do rzetelnej oceny aktualnej sytuacji społecznej. Dokument wyznacza kierunki lokalnej polityki społecznej, która uwzględnia potrzeby każdego mieszkańca niezależnie od jego statusu materialnego i prowadzi do realizacji założonej misji - przyjętej w niniejszej Strategii.

Realizacja celów zapisanych w dokumencie strategicznym możliwa będzie dzięki wspólnej pracy dotychczasowych koalicjantów oraz nowych sojuszników zainteresowanych działaniami na rzecz mieszkańców znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji społeczno-ekonomicznej. Zbudowana siatka celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań uwzględnia najistotniejsze obszary życia społecznego, które winny być sferą oddziaływania samorządu by, jakość życia mieszkańców gminy ulegała systematycznej poprawie. Samorząd lokalny jako kreator lokalnych rozwiązań, poprzez budowę kapitału społecznego swoich mieszkańców, dla nich i przez nich, wzmacnia naturalne sieci wsparcia, wspiera rodzinę w jej naturalnym środowisku, stara się redukować skutki społeczne bezrobocia, ekskluzji społecznej, bezdomności, uzależnień, włączając w te procesy organizacje pozarządowe, jako partnera sprawdzonego i naturalnego.

**Ankieta dotycząca Strategii Rozwiązywania
Problemów Społecznych Gminy Przytyk**

Szanowni Państwo,

Informujemy, że samorząd gminy przystąpił do opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Przytyk na lata 2021 – 2030.

Zwracamy się z prośbą o wypełnienie poniższej ankiety.

Jest ona skierowana do mieszkańców Gminy Przytyk i ma na celu zdiagnozowanie głównych problemów społecznych występujących w naszej gminie.

Ankieta jest w pełni anonimowa.

W jakim stopniu jest Pan(i) zadowolony z następujących warunków życia w Gminie Proszę zaznaczyć przy każdym stwierdzeniu poniżej jedną z możliwych odpowiedzi od 0 do 4		Bardzo niezadowolony/a	Niezadowolony/a	Niezdecydowany/a	Zadowolony/a	Bardzo zadowolony/a
1.	Organizacja czasu wolnego (koła zainteresowań, kluby sportowe)	0	1	2	3	4
2.	Dostęp do Internetu	0	1	2	3	4
3.	Dostęp do informacji na temat wydarzeń w Gminie	0	1	2	3	4
4.	Dostęp do kultury: biblioteka, wydarzenia o charakterze kulturalnym	0	1	2	3	4
5.	Organizacja imprez cyklicznych w Gminie	0	1	2	3	4
6.	Dostępność doradztwa psychologiczno - prawnego	0	1	2	3	4
7.	Dostęp do opieki medycznej	0	1	2	3	4
8.	Bezpieczeństwo publiczne	0	1	2	3	4
9.	Warunki mieszkaniowe	0	1	2	3	4
10.	Miejsca rekreacji (np. parki, skwery, place zabaw)	0	1	2	3	4
11.	Jakość oferty edukacyjnej	0	1	2	3	4
12.	Dostępność przedszkoli	0	1	2	3	4
13.	Stopień czystości	0	1	2	3	4
14.	Dostępność handlu i usług	0	1	2	3	4
15.	Udział mieszkańców w życiu publicznym Gminy	0	1	2	3	4

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Przytyk na lata 2021 - 2030

1. Jakie według Pani/Pana są główne problemy społeczne mieszkańców Gminy Przytyk?
(proszę zaznaczyć maksymalnie 2 odpowiedzi)

Ubóstwo	
Bezrobocie	
Niepełnosprawność	
Długotrwała choroba	
Alkoholizm	
Narkomania/dopalacze	
Przemoc w rodzinie	
Problemy opiekuńczo-wychowawcze/dysfunkcyjność rodzin	
Starzenie się społeczności lokalnej	
Przestępczość	
Inne/jakie?.....	
..	

2. Jakie negatywne zjawiska, odnoszące się do dzieci i młodzieży, dostrzega Pani/Pan najczęściej?
(proszę zaznaczyć maksymalnie 2 odpowiedzi)

Demoralizacja	
Zaniedbania wychowawcze	
Przemoc ze strony rodziców	
Uzależnienia: alkohol, narkotyki, dopalacze	
Uzależnienie od komputera lub telefonu	
Cyberprzemoc	
Nieprawidłowe relacje rówieśnicze/Przemoc rówieśnicza	
Chuligaństwo	
Brak zorganizowanych form spędzania wolnego czasu	
Bezczelowe spędzanie wolnego czasu	
Inne (jakie?)	
Nie dostrzegam takich zjawisk	

3. Jakich problemów społecznych według Pani/Pana najczęściej doświadczają osoby starsze?
(proszę zaznaczyć maksymalnie 2 odpowiedzi)

Niepelnosprawność	
Izolacja rodzinna (odrzućenie)	
Konflikty rodzinne	
Problemy finansowe	
Samotność (izolacja społeczna)	
Brak odpowiedniej opieki medycznej	
Brak ofert spędzania czasu wolnego	
Inne (jakie?)	
Nie dostrzegam takich problemów	

4. Jakie problemy społeczne w obszarze opieki zdrowotnej dostrzega Pani/Pan najczęściej?
(proszę zaznaczyć maksymalnie 2 odpowiedzi)

Dostępność do lekarza rodzinnego	
Ograniczona liczba wizyt domowych	
Ograniczona liczba lekarzy specjalistów	
Długi okres oczekiwania na usługi medyczne	
Niewystarczająca profilaktyka i edukacja zdrowotna	
Inne (jakie?)	
Nie dostrzegam takich problemów	

5. Jakie problemy społeczne w obszarze edukacji dostrzega Pani/Pan najczęściej?
(proszę zaznaczyć maksymalnie 2 odpowiedzi)

Mala ilość placówek wychowania przedszkolnego	
Brak wykorzystania bazy szkolnej w czasie wolnym od nauki	
Niedostateczne wsparcie psychologiczno - pedagogiczne	
Niedostateczna ilość zajęć pozalekcyjnych (jakich ?)	
.....	
Inne (jakie?)	
Nie dostrzegam takich problemów	

6. Jakie problemy społeczne w obszarze sportu i kultury dostrzega Pani/Pan najczęściej?

(proszę zaznaczyć maksymalnie 2 odpowiedzi)

Niewystarczająca oferta w świetlicach wiejskich	
Brak organizacji pozarządowych inspirujących działalność kulturalną i sportową	
Niewykorzystany potencjał uzdolnionej i utalentowanej młodzieży	
Niewystarczająca oferta kulturalna dla społeczności lokalnej	
Mała ilość imprez i wydarzeń środowiskowych	
Nie w pełni wykorzystany potencjał obiektów sportowych	
Inne (jakie?)	
Nie dostrzegam takich zjawisk	

7. Na jakie według Pani/Pana obszary samorząd lokalny powinien położyć największy nacisk w celu rozwiązania najważniejszych problemów społecznych w Gminie Przytyk?
(proszę zaznaczyć maksymalnie 5 odpowiedzi)

- aktywizacja społeczna ludzi starszych
- dostęp do opieki medycznej
- inwestycje w infrastrukturę *(drogi, wodociągi, kanalizacja, budownictwo, proszę wskazać jaką?)*
.....
- wsparcie osób poszukujących pracy
- poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych
- poprawa bezpieczeństwa i ładu publicznego
- prowadzenie polityki mającej na celu przyciągnięcie inwestorów zewnętrznych
- rozbudowa bazy sportowej i rekreacyjnej
- rozwój infrastruktury turystycznej na terenie Gminy
- rozwój oferty kulturalnej i rozrywkowej
- wsparcie pracodawców oraz przedsiębiorczości
- zwiększenie dostępu do specjalistycznego poradnictwa *(proszę podkreślić odpowiednie):*
 - psychologicznego
 - prawnego
 - terapii uzależnień
- rozwój bazy edukacyjnej
- zwiększenie zasobu mieszkaniowego *(socjalnego i komunalnego)*
- zwiększenie dostępności do usług medycznych, w tym lekarzy specjalistów *(których?):*
.....
- zwiększenie pomocy osobom/rodzinom znajdującym się w sytuacjach kryzysowych

8. Jeżeli w ankiecie nie znalazł się ważny problem, który według Pani/Pana może mieć znaczenie przy opracowywaniu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Przytyk, proszę w tym miejscu wpisać swoje uwagi/sugestie

.....

.....
.....
.....

Bardzo dziękujemy za poświęcony czas na wypełnienie ankiety.

METRYCZKA

(proszę zaznaczyć krzyżykiem odpowiednie pole)

Płeć:

- Kobieta
- Mężczyzna

Wiek:

- do 18 lat
- 19 – 25 lat
- 26 – 59 lat
- 60 lat i więcej

Zawód:

- uczeń/student
- rolnik
- przedsiębiorca
- pracownik umysłowy
- pracownik fizyczny
- emeryt/rencista,
- bezrobotny
- inny (jaki?)

Wykształcenie:

- podstawowe
- gimnazjalne
- zawodowe
- średnie
- policealne
- wyższe

Spis tabel

- Tabela nr 1.** Ilość lokali należących do mieszkaniowego zasobu Gminy
- Tabela nr 2.** Struktura gminnych zasobów mieszkaniowych według wieku
- Tabela nr 3.** Podmioty gospodarki narodowej – wskaźniki
- Tabela nr 4.** Publiczna Szkoła Podstawowa im. Przyjaciół Dzieci w Przytyku.
- Tabela nr 5.** Publiczna Szkoła Podstawowa im. Orła Białego we Wrzosie
- Tabela nr 6.** Publiczna Szkoła Podstawowa im. Kornela Makuszyńskiego we Wrzeszczowie
- Tabela nr 7.** Publiczne Przedszkole w Przytyku
- Tabela nr 8.** Wydarzenia kulturalno – sportowe na terenie Gminy Przytyk
- Tabela nr 9.** Księgozbiór biblioteki w latach 2017-2019.
- Tabela nr 10.** Osoby objęte pomocą społeczną w gminie w latach 2017-2019
- Tabela nr 11.** Wydatki na system pomocy społecznej w latach 2017 - 2019
- Tabela nr 12.** Typ realizowanych świadczeń w latach 2017-2019
- Tabela nr 13.** Powody przyznawania pomocy przez GOPS w latach 2017 - 2019 r.
- Tabela nr 14.** Struktura demograficzna odbiorców pomocy społecznej w latach 2017 - 2019
- Tabela nr 15.** Świadczenia rodzinne przyznane przez GOPS w latach 2017-2019 roku
- Tabela nr 16.** Wydatki poniesione na świadczenia rodzinne i fundusz alimentacyjny wraz z kosztami obsługi
- Tabela nr 17.** Realizacja świadczenia wychowawczego w latach 2017-2019
- Tabela nr 18.** Realizacja programu „Dobry Start” w latach 2017-2019
- Tabela nr 19.** Stypendia socjalne dla uczniów w latach 2017 – 2019
- Tabela nr 20.** Pobyt w Domach Pomocy Społecznej i Schroniskach dla Bezdomnych w latach 2017 – 2019
- Tabela nr 21.** Asystent rodziny w latach 2017 – 2019
- Tabela nr 22.** Aktywizacja lokalnego rynku pracy w gminie Przytyk w latach 2017 – 2019
- Tabela nr 23.** Populacje osób, u których występują problemy alkoholowe
- Tabela nr 24.** Porady udzielone przez specjalistów w latach 2017-2019
- Tabela nr 25.** Liczba wniosków kierowanych do GKRPA Przytyk w latach 2017-2019
- Tabela nr 26.** Liczba sporządzonych Niebieskich Kart
- Tabela nr 27.** Liczba osób i rodzin objętych usługami opiekuńczymi w latach 2017 -2019
- Tabela nr 28.** Przestępstwa odnotowane na terenie gminy Przytyk w latach 2017 – 2019 roku
- Tabela nr 29.** Działania ratownicze OSP na terenie Gminy Przytyk
- Tabela nr 30.** Zestawienie organizacji pozarządowych z terenu gminy
- Tabela nr 31.** Struktura płci respondentów

Tabela nr 32. Struktura wieku respondentów

Tabela nr 33. Warunki życia w Gminie

Tabela nr 34. Analiza SWOT

Tabela nr 35. Kadra Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w 2019 roku

Tabela nr 36. Wydatki wykonane w latach 2017 – 2019

Tabela nr 37. Wydatki prognozowane na lata 2021 - 2030

Spis wykresów

Wykres nr 1. Zestawienie ilości lokali należących do mieszkaniowego zasobu gminy Przytyk za lata 2017 -2019

Wykres nr 2. Ludność gminy według płci z końcem 2019 rok

Wykres nr 3. Struktura wiekowa mieszkańców gminy z końcem 2017 roku

Wykres nr 4. Struktura wiekowa mieszkańców gminy z końcem 2019 roku

Wykres nr 5. Liczba osób korzystających z systemu pomocy społecznej a ludność gminy w 2017 i 2019 roku

Wykres nr 6. Rodzaje pomocy udzielanej przez GOPS w latach 2017-2019

Wykres nr 7. Aktywność zawodowa beneficjentów GOPS w 2019

Wykres nr 8. Stopa bezrobocia w województwie mazowieckim, w powiecie radomskim, i w Gminie Przytyk w latach 2017-2019

Wykres nr 9. Bezrobotni na tle osób w wieku produkcyjnym gminy (stan na 31.12. 2019)

Wykres nr 10. Wykształcenie ankietowanych

Wykres nr 11. Struktura zatrudnienia

Wykres nr 12. Główne problemy społeczne w gminie

Wykres nr 13. Negatywne zjawiska wśród dzieci i młodzieży

Wykres nr 14. Problemy społeczne, których doświadczają osoby starsze

Wykres nr 15. Obszar edukacji

Wykres nr 16. Problemy społeczne w obszarze sportu i kultury

Spis rysunków

Rysunek nr 1. Mapa przedstawiająca obszar gminy Przytyk

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY PRZYTYK
Krzysztof Wlazło